

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
ระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้วิจัย นางสาวนวพร ไชยทองศรี **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล
(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง **ปีการศึกษา** 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ใช้สถิตินอนพาราเมตริก Mann-Whitney U Test ในการทดสอบสมมุติฐาน ทำการทดสอบรายข้อด้วยสถิติ Wilcoxon Test

ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวม เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยรวม การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ในระดับมาก ส่วนวัตถุประสงค์อื่นใช้ในระดับปานกลาง การทดสอบสมมุติฐาน การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ การใช้สารสนเทศ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

ข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาการใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์ของนักศึกษา ระดับชั้นต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

คำสำคัญ วัตถุประสงค์ของการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ การใช้สารสนเทศประเภทต่างๆ

Thesis title : Information Use in the Study and Research Process by Master Students at the Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

Researcher : Miss Nawaporn Chaithongsri; **Degree:** Master of Arts (Information Science); **Thesis advisors:** (1) Dr. Somporn Puttapithakporn, Associate Professor; (2) Kanchana Gaikwang, Assistant Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this research were to study utilizations of information resources, search engines and information of different types in studying and thesis writing; and to compare the utilizations of information resources, search engines and information of different types that vary in accordance with different objectives of information use.

Samples consisted of 220 Master's students at the Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University. It was a survey using questionnaires as research tool. Data were analyzed with descriptive statistics and non-parametric statistics. Mann-Whitney U Test was used to test hypotheses, and Wilcoxon Test to test each items.

Research results showed that, as a whole, the students' utilizations of information resources, search engines and information of different types for thesis writing was in the level 'high'. The utilizations for paper writing, research projects, and course examinations were in the level 'medium'. According to the test of hypothesis in the comparison between different objectives of information use, e.g. between studying and thesis writing, it was found that the utilizations of information resources, search engines and information of different types among students with different objectives of information use differed with statistical significance at 0.00.

It is recommended that further studies be conducted on specific objectives of information use among different levels of students at Mahidol university.

Keywords : objectives of utilization of information resources, utilization of search engine, utilization of different types of information

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำชี้แนะแนวทางและตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง ตลอดจนติดตามการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความใกล้ชิดมาโดยตลอดระยะเวลาการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านคือ อาจารย์กฤติกา จิวลักษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สมบูรณ์ ศิริธรรมวิทย์ อาจารย์ ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์ นางสาวอุไรวรรณ วิพุทธิกุล และนางสาวลักขณา บำรุงชูเกียรติ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข แบบสอบถาม ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่สนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547 ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ให้กำลังใจช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

นพพร ไชยทองศรี

พฤศจิกายน 2549

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ปัญหาการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
สมมุติฐานการวิจัย	7
กรอบความคิดการวิจัย	11
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	13
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
ประโยชน์ของการวิจัย	16
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
ความหมายของสารสนเทศ	17
ความสำคัญของสารสนเทศ	19
การใช้สารสนเทศ	22
แหล่งสารสนเทศ	27
การเข้าถึงสารสนเทศ	29
ประเภทของสารสนเทศ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	51
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	52
การพัฒนาเครื่องมือ	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	57
ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ	58
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้น สารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ การใช้สารสนเทศ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	71
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้น สารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ	91
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ	96
บทที่ 5	
สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปการวิจัย	100
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	126
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบแบบสอบถามฉบับร่าง.....	127
ข แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	129
ประวัติผู้วิจัย	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	50
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	57
ตารางที่ 4.2 แสดงการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	59
ตารางที่ 4.3 แสดงการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้ สารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	64
ตารางที่ 4.4 แสดงการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้ สารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ	65
ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานของ นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	73
ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาของ นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	76
ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยของ นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	76
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	77
ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อประกอบการทำ รายงานของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	80
ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำ รายวิชาของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	81
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำ โครงการวิจัยของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	82
ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	83

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงาน ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	86
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการสอบประจำ รายวิชาของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	88
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำ โครงการวิจัยของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	89
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	91
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ	91
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้แหล่ง สารสนเทศ	92
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ	93
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้เครื่องมือช่วย ค้นสารสนเทศ	94
ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาจำแนกตาม วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ	95
ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ประเภทต่าง ๆ	96
ตารางที่ 4.23 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน	97

๗

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	กรอบความคิดการวิจัยการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	12

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคล องค์กรต่าง ๆ มาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันโดยเฉพาะในช่วงราวปี ค.ศ.1980 เป็นต้นมานับว่าเป็นยุคแห่งสารสนเทศ (Information Age) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สารสนเทศในการดำเนินงาน การบริหารงานและการตัดสินใจ นอกจากนี้จะตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สารสนเทศแล้วยังสามารถบริหารสารสนเทศนั้นในลักษณะของสินค้าประเภทหนึ่งได้ด้วย ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ.1950 ถือได้ว่าเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าในวิทยาการคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ทำให้เกิดสารสนเทศขึ้นอย่างท่วมท้น และมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้สารสนเทศกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน (สุชาติ กิระนันท์ 2541: 7) โดยเฉพาะวงการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับยุคข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนมีการพัฒนาความพร้อมในด้านการบริการและการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้กับผู้ใช้ได้ศึกษาค้นคว้า อย่างเพียงพอ และกว้างไกลยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546: 5)

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาถือหลักการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาเป็นสำคัญ จะเห็นได้จากเป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นนักวิจัย สามารถผลิตผลงานวิจัยเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ และตอบสนองของความต้องการในการพัฒนาประเทศ รวมถึงสามารถพิมพ์เผยแพร่ผลงานได้ในระดับสากล ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการแสวงหาความรู้ในสาขาวิชาที่ตนสนใจและเลือกวิธีการเรียนรู้ ค้นคว้าด้วยตนเอง โดยเฉพาะการใช้ทักษะใหม่เกี่ยวกับการค้นหาข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์ 2543: 2)

อย่างไรก็ตามการศึกษาของนักศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์สารสนเทศ และนำสารสนเทศที่ได้จากค้นหาจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย เช่น แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล หนังสือพิมพ์ และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการศึกษา ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งการใช้สารสนเทศในแต่ละกิจกรรมการศึกษานั้น เทเลอร์ (Taylor 1991: 217-251) ได้กล่าวว่า การใช้สารสนเทศจะมีความต่างกันในแต่ละกิจกรรมการศึกษา โดยมีปัจจัยทางบริบทและสภาวะแวดล้อม (Information Use Environment – IUE) ของผู้ใช้ เช่น ลักษณะวิชาชีพของกลุ่มผู้ใช้แต่ละกลุ่ม สภาวะแวดล้อมในการทำงาน กิจกรรมที่กระทำหรือขอบข่ายดำเนินการขององค์กรในขณะนั้น ตลอดจนปัญหาของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การใช้สารสนเทศ ซึ่งบริบทเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการใช้สารสนเทศที่ต่างกัน

จากงานวิจัยของไทยที่ผ่านมาที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของสถาบันการศึกษา เช่น การศึกษาการใช้ห้องสมุด การศึกษาความพึงพอใจต่อระบบบริการสารสนเทศ การศึกษาการเข้าถึงสารสนเทศ และการศึกษาความต้องการสารสนเทศ ตลอดจนศึกษาปัญหาการใช้ห้องสมุด เป็นต้น (กิ่งทอง ศิริมงคล 2531; จันทร์เพ็ญ สิงหนุต 2544 ; ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล 2543 ; ธนิตา สุขขารมย์ 2547; ธิดาพร นามสุข 2534 ; นพลักษณ์ ทองศาสตร์ 2545; พิชชุตตา ศรีอนันต์ 2541; วาสนา อภิญญาวงศ์ 2534 ; อมรรัตน์ ชาวลิต 2541; อรุณี ทรงพัฒนา 2537) ผลการวิจัยที่พบ ส่วนใหญ่จะเป็นความถี่และปริมาณการใช้สารสนเทศ ตลอดจนการเปรียบเทียบถึงการใช้แหล่งสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศในมุมมองของการศึกษาแหล่งสารสนเทศ ในห้องสมุดของสถาบันการศึกษาเท่านั้น ทำให้การใช้สารสนเทศไม่เกิดความหลากหลายทางด้านวิชาการ และไม่ครอบคลุมการใช้สารสนเทศได้ทุกสาขาวิชา ซึ่งปัจจุบันนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เทคโนโลยีมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในโลกของอินเทอร์เน็ต ทำให้การใช้สารสนเทศเกิดความเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนใช้สารสนเทศร่วมกันได้ในลักษณะของเครือข่ายได้สะดวก และรวดเร็ว ดังที่ เทเลอร์ (Taylor 1991: 218-220) ได้กล่าวว่า การใช้สารสนเทศจะมีความเกี่ยวข้องกับบริบทและสภาวะแวดล้อมการใช้ทางด้านเทคโนโลยีและพลวัตของเนื้อหาสาระของระบบสารสนเทศเป็นสำคัญ

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของต่างประเทศเป็นศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศที่หลากหลาย ไม่จำกัดเฉพาะแหล่งสารสนเทศในสถาบันการศึกษาเท่านั้น หากเป็นการศึกษาในมุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศ เทคนิค วิธีการ กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแสวงหาสารสนเทศ ในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และการเปรียบเทียบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Barrett ,2005 ; Bonzi ,2002 ; Erdelez ,1996 ; Lui, 2005 ; Nasser ,2004 ; Simon ,1995 ; Subrahmanyam ,1983) ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษามีความต้องการใช้ห้องสมุดดิจิทัลเพื่อหาสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าห้องสมุดแบบดั้งเดิม มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศประเภทออนไลน์ เช่น เว็บโอแพก (WebOPAC) ใช้เซิร์ชเอนจินประเภทโปรแกรมค้นหา (search engines) ในการค้นหาสารสนเทศ และมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ได้สะท้อนถึงการพัฒนาการใช้สารสนเทศที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานบันการศึกษาของไทยหลายหน่วยงานได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาส่งเสริมให้การศึกษา มีการพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากมีแหล่งสารสนเทศหลายแหล่งได้นำเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตเข้ามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกันคือ ต้องการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาเข้าสู่สังคมสารสนเทศ (Information Society) ที่มีการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงเครือข่ายการใช้สารสนเทศร่วมกันได้ทั่วโลก ขณะเดียวกันแหล่งสารสนเทศเหล่านั้นยังได้ปรับเปลี่ยนพัฒนาการให้บริการจากแบบดั้งเดิมให้เป็นการบริการสารสนเทศด้านอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์มากขึ้น

ด้วยคุณประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทต่อวงการศึกษาของไทย ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเสริมสร้างการเรียนการสอนและเอื้ออำนวยประโยชน์ในการศึกษา วิจัย (ยี่น ภูววรรณ 2546 : 2) ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของไทยเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ผ่านมา เช่น การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต การใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ต สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้า และการวิจัยการใช้บริการอินเทอร์เน็ตของแหล่งบริการสารสนเทศต่าง ๆ การใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ เป็นต้น (ฐาปนี สีเนลิว 2544 ; ประภาศรี ศรีโน 2543; พจนารถ

ทองคำเจริญ 2539 ; เรวดี คงสุภาพกุล 2539 ; ลัดดา โกรติ 2544 ; สมเล็ก สีลาประทักษ์ 2540; สุภาพร เอียบสกุล 2546 ; อรพิน จิรวัดมนศิริ 2541) ผลการวิจัยที่ได้พบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงคุณประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เป็นสำคัญ แต่งานวิจัยเหล่านั้นเป็นการศึกษาในมุมมองของแหล่งบริการสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในวัตถุประสงค์การใช้ในภาพรวม ซึ่งไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าการใช้สารสนเทศในแต่ละกิจกรรมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีสภาพการใช้สารสนเทศและแสวงหาสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างไร

จากข้อจำกัดของการศึกษา วิจัยของไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษาแหล่งสารสนเทศที่เป็นห้องสมุดของสถาบันการศึกษา และการศึกษาการใช้แหล่งบริการอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเท่านั้น ผลการวิจัยที่ค้นพบจะสะท้อนมุมมองการศึกษาเพียงการให้บริการของแหล่งสารสนเทศ จึงทำให้การใช้สารสนเทศยังขาดความหลากหลายทางด้านวิชาการ ไม่ครอบคลุมและอยู่ในวงจำกัด บัจจัยเหล่านี้ เทเลอร์ (Taylor 1991 :220-228) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้ไม่ได้ถูกจำกัดการใช้เฉพาะแหล่งสารสนเทศใดแหล่งสารสนเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่ผู้ใช้สามารถเลือกการเข้าถึงสารสนเทศได้หลากหลายตามบริบท ความรู้ ทักษะ ความสามารถของผู้ใช้เอง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้สารสนเทศที่หลากหลาย ครอบคลุมและสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ ทุกเวลาตามความต้องการของผู้ใช้ ในกิจกรรมหลักของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาการใช้แหล่งบริการสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะออนไลน์ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จะเป็นการศึกษาถึงการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละวัตถุประสงค์ เช่น การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะทำการศึกษาค้นหาสารสนเทศที่หลากหลาย สามารถค้นหาสารสนเทศได้ด้วยเครือข่ายทั่วทุกมุมโลก บนอินเทอร์เน็ตหรือเว็ลด์ไวด์เว็บ ที่จะทำให้ผู้ใช้มีช่องทางเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล และสื่อสิ่งพิมพ์ได้หลายช่องทางยิ่งขึ้น ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม วางแผน ปรับปรุง และเป็นแนวทาง

พัฒนาการให้บริการของแหล่งบริการสารสนเทศในการจัดหาสารสนเทศ การพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศให้ตรงตามความต้องการใช้สารสนเทศของนักศึกษาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไปยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศที่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.2 เพื่อศึกษาการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศที่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.3 เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.4 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.5 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.6 เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.7 เพื่อเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ ที่ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

2.8 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ ที่ใช้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

2.9 เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

2.10 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3. ปัญหาการวิจัย

3.1 นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างไร

3.2 มีปัจจัยใดบ้างที่มีความแตกต่างกันในการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.3 มีการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทใดบ้างที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

3.4 นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ อย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจเพื่อมุ่งศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการศึกษา

ค้นคว้าและการทำงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ลงทะเบียนเรียนภาคทฤษฎีตามรายวิชาและลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547

5. สมมุติฐานการวิจัย

การตั้งสมมุติฐานการวิจัยในครั้งนี้ตั้งตามตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้

5.1 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละข้อ นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน โดยมีสมมุติฐานย่อยดังนี้

5.1.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.1.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาศึกษาต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.1.3 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.1.4 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.1.5 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.1.6 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.1.7 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.1.8 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.1.9 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.1.10 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.1.11 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.1.12 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.1.13 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.1.14 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.1.15 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.1.16 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.2 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละข้อ นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศแตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

5.2.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.2.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.2.3 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.2.4 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.2.5 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.2.6 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.2.7 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.2.8 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

5.2.9 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.2.10 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.2.11 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.2.12 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

5.2.13 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.2.14 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.2.15 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.2.16 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

5.3 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละข้อ นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้ สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยมีสมมุติฐานย่อยดังนี้

5.3.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้ สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

5.3.16 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

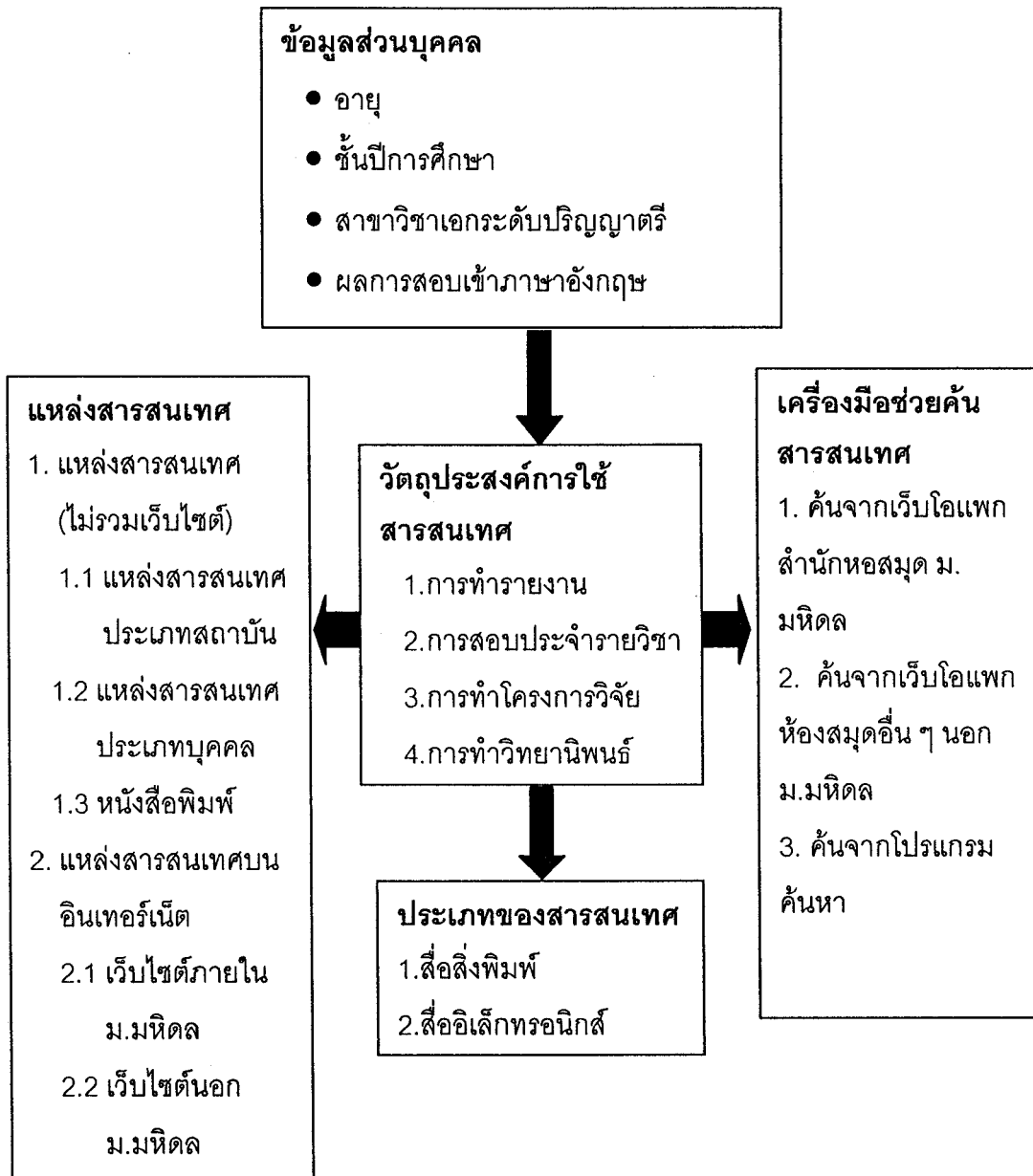
5.4 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน

5.5 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศแตกต่างกัน

5.6 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน

6. กรอบความคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเชิงทฤษฎีของเทลเลอร์ (Taylor 1991:217-251) เกี่ยวกับ บริบท สภาพแวดล้อมของผู้ใช้สารสนเทศ ปัญหาที่นำไปสู่การใช้สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ทั้ง 4 ข้อ คือ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งการใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ นั้นจะเกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในการวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดการวิจัยการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

7. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ อายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอก ระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษและวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

8.1 **การใช้สารสนเทศ** หมายถึง การนำสารสนเทศที่ได้จากค้นจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล หนังสือพิมพ์ และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการศึกษา ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

8.2 **การศึกษาค้นคว้า** หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีเหตุมีผล มีระเบียบ รู้จักวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และนำเสนอผลการค้นคว้าวิจัยนั้นอย่างลึกซึ้งซึ่งมีเหตุมีผล

8.3 **การทำวิทยานิพนธ์** หมายถึง การศึกษา ค้นคว้า วิจัยในเชิงลึก ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาบูรณาการให้เกิดผลงานในเชิงพิสูจน์สมมุติฐาน โดยแสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษา ตลอดจนสามารถเสนอผลการศึกษา ค้นคว้า วิจัยได้กว้างขึ้น

8.4 **วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ** หมายถึง จุดมุ่งหมายในการนำสารสนเทศไปใช้ตามกิจกรรมการศึกษา ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

8.5 **นักศึกษาระดับปริญญาโท** หมายถึง นักศึกษาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรภาษาไทยที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547 ทุกชั้นปีที่สังกัดภาควิชา สังคมศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ และภาควิชามนุษยศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

8.6 คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หมายถึง คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

8.7 สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี หมายถึง สาขาวิชาเอกที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีทางสายสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสายวิทยาศาสตร์ ก่อนเข้าศึกษาระดับปริญญาโท

8.8 ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ หมายถึง ผลการสอบภาษาอังกฤษในการสอบเข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีทั้งผ่านและไม่ผ่านของนักศึกษาระดับปริญญาโทตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

8.9 แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งสารสนเทศภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยมหิดลที่นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้ค้นหาสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย 3 ลักษณะคือ

8.9.1 แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน หมายถึง หอสมุดหรือห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ สถาบันการศึกษา สถาบันการวิจัย พิพิธภัณฑ์ เช่น แหล่งภายใน ม.มหิดล ได้แก่ ห้องสมุดคณะ สำนักหอสมุด เป็นต้น และแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอก ม.มหิดล

8.9.2 แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชา เช่น อาจารย์ ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างลึกซึ้งสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศได้เป็นอย่างดีและบุคคลที่เป็นช่องทางในการให้สารสนเทศอย่างไม่เป็นทางการ เช่น เพื่อน ญาติ

8.9.3 แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน หมายถึง สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ ที่นักศึกษาใช้ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

8.10 แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสารสนเทศประเภทออนไลน์ทั้งภายในและนอก ม.มหิดล เช่น เว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล เว็บไซต์ห้องสมุดคณะต่าง ๆ เว็บไซต์สถาบันการศึกษา เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการ เว็บไซต์ประเภทสื่อมวลชน และเว็บไซต์สถาบันวิจัย

8.11 เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ หมายถึง เครื่องมือที่นักศึกษาใช้เพื่อช่วยค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยค้นจากรายชื่อหรือฐานข้อมูลที่แหล่งสารสนเทศ

จัดหาหรือจัดทำขึ้นเพื่อให้บริการโดยให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง เครื่องมือช่วยค้นที่สำคัญคือ

8.11.1 เครื่องมือช่วยค้นจากเว็บโอแพกสำนักหอสมุด

มหาวิทยาลัยมหิดล หมายถึง ฐานข้อมูลรวมรายการทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุดและห้องสมุดคณะต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล เช่น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ ที่ให้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ชื่อ MULINET โดยสามารถระบุรายละเอียดของการค้นได้ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง คำสำคัญ แหล่งที่อยู่ของสารสนเทศ เป็นต้น

8.11.2 **เครื่องมือช่วยค้นจากฐานข้อมูล** หมายถึง ฐานข้อมูลที่รวบรวมรายชื่อฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่แหล่งสารสนเทศจัดทำขึ้นที่บอกรับเป็นสมาชิกและเครือข่าย ทั้งประเภทที่มีและไม่มีค่าใช้จ่าย สามารถค้นได้หลายวิธี เช่น เรียงรายชื่อฐานข้อมูล ใช้คำสำคัญ และเรียงตามสาขาวิชา

8.11.3 **เครื่องมือช่วยค้นจากเว็บโอแพกห้องสมุดอื่น ๆ** หมายถึง ฐานข้อมูลรวมรายการทรัพยากรสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งแหล่งสารสนเทศของรัฐและเอกชน ซึ่งสามารถระบุรายละเอียดจากการสืบค้นได้ เช่น ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ เลขเรียกทรัพยากรสารสนเทศ เป็นต้น

8.11.4 **เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหา (search engine)** หมายถึง โปรแกรมค้นหาข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตที่นักศึกษา ใช้เป็นเครื่องมือช่วยค้นหาข้อมูลได้หลายประเภท เช่น สารบบเรื่อง (search directories) ดรรชนีอินเทอร์เน็ต (internet index) เมทาเซิร์ชเอ็นจิน (Meta-search engine)

8.12 ประเภทของสารสนเทศ หมายถึง ลักษณะของสารสนเทศ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

8.12.1 **สื่อสิ่งพิมพ์** หมายถึง วัสดุตีพิมพ์เผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบของกระดาษ ได้แก่ หนังสือ วารสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย รายงานการประชุม/สัมมนา และหนังสือพิมพ์

8.12.2 **สื่ออิเล็กทรอนิกส์** หมายถึง สารสนเทศฉบับเต็ม (Full Text) ที่มีการบันทึกและเผยแพร่ในรูปแบบฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลออฟไลน์ และฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตโดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บและเข้าถึงข้อมูลด้วยเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศที่แหล่งสารสนเทศนั้นจัดทำขึ้น เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารวิชาการ

อิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ รายงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ รายงานการประชุม/สัมมนา
อิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

9. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้น
สารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อได้แก่
การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงทราบ
ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่ง
ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อ
ปรับปรุงแนวทางในการพัฒนา จัดหาและการบริการทรัพยากรสารสนเทศ และตอบสนองความ
ต้องการใช้สารสนเทศของนักศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด
ในวงการศึกษาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และ การทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ สามารถ นำเสนอได้ 7 ประเด็นดังนี้

1. ความหมายของสารสนเทศ
2. ความสำคัญของสารสนเทศ
3. การใช้สารสนเทศ
4. แหล่งสารสนเทศ
5. การเข้าถึงสารสนเทศ
6. ประเภทของสารสนเทศ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของสารสนเทศ

“สารสนเทศ” (Information) มีความหมายหรือคำจำกัดความคล้ายคลึงกับคำว่า “สารนิเทศ” โดยสารนิเทศหมายถึง ความรู้ทั่วไปหลายๆ ด้านที่ถูกรวบรวม จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ และทำการประมวลผลแล้ว สามารถนำผลนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนสารสนเทศมี นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

เจเลียว พันธุ์สีดา และคณะ (2538 :10)ได้ให้ความหมายของสารสนเทศว่า “สารสนเทศ” บัญญัติมาจากคำว่า “Information” ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ความรู้ ความคิด ความรู้สึก จินตนาการ ประสบการณ์ เรื่องราว ข้อมูล ข่าวสารนานาประการที่ได้มีการจัดการตาม หลักวิชาการ และบันทึกขึ้นเป็นศาสตร์ทั้งในรูปธรรมและนามธรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนา บุคคลและสังคม

มาลี ล้ำสกุล (2545 : 6) ให้ความหมายสารสนเทศว่า หมายถึง ความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อมูลที่ ผู้ส่งสารสื่อสารถึงผู้รับ เป็นสารในรูปตัวเลข ตัวอักษร เสียง และภาพต่าง ๆ รวมถึงอีกนัยหนึ่งสารสนเทศหมายถึง วัตถุที่บันทึกข้อมูล เนื้อหาสาระที่มีรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่เอกสาร หนังสือ วารสาร เทปเสียง วิดีทัศน์ แผ่นดิสก์ แฟ้มข้อมูล เป็นต้น ความหมายโดยรวมสารสนเทศคือ ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resource) ประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทหรือ เฉพาะสาขาวิชา เฉพาะด้าน ถูกจัดเก็บไว้ในแหล่งใดแหล่งหนึ่ง เรียกว่า มวลทรัพยากรสารสนเทศ (Information Collection) ความหมายของสารสนเทศยังรวมถึงกระบวนการที่ทำให้ได้รับข้อมูล หรือสารสนเทศที่ต้องการ อาจโดยการค้นหา แสวงหา รวบรวมข้อมูลประเภทใดจากแหล่งใด ๆ ซึ่งหมายถึงกระบวนการถ่ายโอนสารสนเทศด้วยเช่นกัน

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546: 5) ได้ให้ความหมายของสารสนเทศในประเด็นของ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ไว้ว่า “สารสนเทศเป็นการนำข้อมูลซึ่งเป็น ข้อเท็จจริง อาจอยู่ในรูปของตัวเลข ตัวอักษร ภาพ หรือเสียงมาประมวลอันเป็นกระบวนการในการเพิ่มคุณค่าให้กับข้อมูลนั้น ๆ ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ในขณะที่ความรู้เป็น ความเข้าใจหรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลได้สังเคราะห์หรือทำความเข้าใจจาก สารสนเทศ”

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2546: 15) ได้อธิบายความหมายสารสนเทศไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. สารสนเทศในฐานะกระบวนการ เป็นการทำกิจของการบอกให้รู้ หรือแจ้งให้ ทราบและการสื่อสารหรือให้ความรู้ ข่าวสารหรือข้อเท็จจริง
2. สารสนเทศในฐานะความรู้ เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลในการทำ ความเข้าใจ เชื่อหรือมี ความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อได้รับการบอกให้รู้ แจ้งให้ทราบหรือรับสารสนเทศ ขณะเดียวกันสารสนเทศในฐานะความรู้ยังอาจช่วยลดความไม่แน่นอนหรือไม่แน่ใจ หรือในทาง กลับกันอาจทำให้บุคคลผู้หนึ่งยังไม่แน่ใจมากขึ้นหลังจากได้รับหรือรู้สารสนเทศ ดังนั้นสารสนเทศ ในฐานะความรู้จึงเป็นนามธรรมหรือจับต้องไม่ได้ (Intangible) และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา หรือประสบการณ์
3. สารสนเทศในฐานะสิ่งของเป็นสิ่งที่จับต้องได้หรือมีลักษณะทางกายภาพ (Physical Characteristic) ครอบคลุมสารสนเทศที่บันทึกไว้เป็นหลักฐานในสื่อจัดเก็บต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระดาษ วัสดุย่อยส่วน สื่อโสตทัศน์ หรืออิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล ซึ่งจัดเก็บในสื่อจัดเก็บของ

ระบบคอมพิวเตอร์ สารสนเทศในฐานะสิ่งของนี้จะเป็นที่คุ้นเคยและแพร่หลายที่สุดในองค์การและสถาบันบริการสารสนเทศต่าง ๆ

American Library Association (1983: 117) ได้ให้ความหมายของสารสนเทศว่า หมายถึง ความคิด ข้อเท็จจริง และงานที่เกิดจากความคิด ซึ่งได้มีการสื่อสาร บันทึก จัดพิมพ์ เผยแพร่ และ/หรือแจกจ่ายออกไปอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ในสื่อรูปแบบใด ๆ ก็ได้

กอสลิง และฮ็อบกูด (Gosling and Hopgood 1999: 7) กล่าวว่าสารสนเทศ หมายถึง ความรู้ที่ได้มาจากข้อมูลที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินแล้ว ซึ่งสารสนเทศอาจจะอยู่ในรูปของข้อมูล ภาพ ตัวอักษร เอกสาร และเสียงก็ได้ซึ่งสอดคล้องกับ บัวซซา (Bouazza 1989:145) ให้ความหมายของสารสนเทศว่า หมายถึง สิ่งซึ่งมีระบบ มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนั้น สารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่ผ่านการจัดการ ตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อประโยชน์ในการใช้ และเพื่อให้มีการดำเนินงานได้ การเปลี่ยนแปลงของสารสนเทศ ในการใช้ประโยชน์ รวมทั้งการจัดการจากภายนอก หรือเหตุการณ์ภายนอก เช่น การถ่ายทอดสารสนเทศ ขบวนการ การใช้ประโยชน์และการโอนย้าย

จากทัศนะของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ หมายถึงผลสรุปที่ได้จากการค้นหาสารสนเทศ โดยการเข้าถึงสารสนเทศด้วยเครื่องมือช่วยค้นหาที่หลากหลายเพื่อได้มาซึ่งสารสนเทศอันเป็นข้อเท็จจริง ข่าวสารในด้านต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่มีหลากหลายทั้งประเภทสถาบัน แหล่งออนไลน์ และแหล่งบุคคลแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้สารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศแต่ละวัตถุประสงค์ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการศึกษา ค้นคว้าในศาสตร์นั้น ๆ ได้อย่างถ่องแท้ และกว้างขวางขึ้น

2. ความสำคัญของสารสนเทศ

ความสำคัญของสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาทั้งในระดับครอบครัว สังคมในด้านต่าง ๆ นันทา วิทาวุฒิศักดิ์ (2536: 7-11) ได้ให้ความสำคัญดังนี้

2.1 บทบาทด้านพัฒนาวิทยาการ ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันกล่าวคือ วิทยาการก้าวหน้าทำให้พัฒนาการของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูง อีกทั้งมีความสามารถในการจัดเก็บ รวบรวมประมวลผลข้อมูล ข่าวสาร วิทยาการต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นอย่างมากมาย รวดเร็ว ทำให้ได้สารสนเทศที่มีคุณค่าแล้วย้อนกลับมาพัฒนาวิชาการ ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2.2 บทบาทด้านการพัฒนาประเทศ สารสนเทศเป็นองค์ประกอบหรือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้านกล่าวคือ ถ้าประชาชนในชาติรู้จักเลือกใช้สารสนเทศที่มีคุณค่ามาปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการทำงาน การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาประเทศในทางอ้อม สารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นต้องติดตามอยู่เสมอเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณค่ามาเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้บรรลุวัตถุประสงค์ส่วนตนก่อให้เกิดความเจริญต่อสังคมและประเทศชาติ

2.3 บทบาทด้านการพาณิชย์ ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ความรู้และข้อมูลมีมากขึ้น การแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจจะรุนแรง การเสาะแสวงหาความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาศึกษา วิเคราะห์ วิจัยอยู่เสมออันเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง โดยเฉพาะบุคคลใดมีข้อมูลที่ถูกต้องกว่า ทันสมัยกว่าย่อมได้เปรียบในการพาณิชย์ และสามารถควบคุมกลไกของเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

2.4 บทบาทด้านการศึกษา มนุษย์ทุกยุคทุกสมัยต่างแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำรงชีวิต การทำงานและการอยู่ร่วมกันจากอดีตจนถึงปัจจุบันทุกสังคมล้วนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและการแสวงหาความรู้ดังกล่าว จึงมีการจัดตั้งสถาบัน การศึกษาระดับต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดตั้งห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ฯลฯ ในสถาบันการศึกษาองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งจัดเก็บ รวบรวม จัดระบบและให้บริการสารสนเทศที่มีคุณค่าต่อการศึกษา การปฏิบัติงานและเอื้อประโยชน์ในการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.5 บทบาทด้านการเมืองการปกครอง ปัจจุบันสารสนเทศแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งถึง หลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ทำให้ประชาชนของแต่ละประเทศมีโอกาสรับรู้ข่าวสารเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองมากยิ่งขึ้น

2.6 บทบาทด้านอุตสาหกรรม ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงทางเศรษฐกิจ มักจะมีพื้นฐานมาจากความก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรม ทุกประเทศต่างก็พยายามสร้างความเจริญด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรม วิทยาการเทคโนโลยีการผลิตสารสนเทศทางวิทยาการและเทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการต่างแสวงหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวิทยาการและเทคโนโลยีการผลิต เพื่อรวบรวมสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมและประเทศได้อย่างเต็มที่ เช่น มีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ให้บริการด้านสารสนเทศเพื่อการวิจัย สำหรับวิจัยต้นแบบเพื่อให้ประชาชนที่สนใจนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป

เจสสิว พันธุ์สีดา และคณะ (2538:10-11) ได้ให้ความสำคัญของสารสนเทศด้านการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้สอนใช้สารสนเทศในการเตรียมการสอน และยังสามารถบอกได้ว่าข้อมูลใดจะค้นได้จากทรัพยากรห้องสมุดประเภทใดบ้าง ตลอดจนแนะนำรายละเอียดอื่น ๆ ให้แก่ผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากการสอนของครูอาจารย์ ในชั้นเรียน นิสิต นักศึกษาที่ขยันขันแข็งสามารถเตรียมการเรียนไปในขณะที่ครูอาจารย์เตรียมการสอน เป็นการสร้างพื้นฐานในการเรียนในช่วงเวลานั้น ๆ แก่ตนเอง ค้นหาสารสนเทศก่อนและหลังการเรียนรวมทั้งการได้รับความรู้จากผู้สอนในช่วงเวลาเรียนจะช่วยให้การเรียนการสอนของสถานศึกษานั้นสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย

สรุปความสำคัญของสารสนเทศ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. สารสนเทศมีความสำคัญต่อวงการศึกษาและวิจัย ผู้สอนสามารถใช้สารสนเทศเพื่อเตรียมการสอน เพิ่มพูนความรู้ในสาขาวิชาให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. สารสนเทศมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ สามารถนำสารสนเทศที่ได้รับมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพ
3. สารสนเทศมีความสำคัญต่อวงการธุรกิจ เนื่องจากสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประจำวันของโลกธุรกิจ ช่วยในการตัดสินใจ คาดการณ์ในอนาคต
4. สารสนเทศมีความสำคัญต่อรัฐบาล เนื่องจากความต้องการสารสนเทศที่ทันสมัยมาประกอบการวินิจฉัย สั่งการ และวางแผนงานเพื่อพัฒนาประเทศ
5. สารสนเทศมีความสำคัญต่อบุคคลทั่วไป ซึ่งนำมาใช้เพื่อศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่สนใจ และเพื่อความบันเทิง

3. การใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการแสวงหาสารสนเทศตามกิจกรรมที่บุคคลกระทำ ในการแสวงหาสารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสนองความต้องการของผู้แสวงหา โดยเฉพาะการแสวงหาสารสนเทศในขณะที่มีการศึกษา ค้นคว้า ของผู้ใช้ในกลุ่มวิชาชีพที่แตกต่างกัน การใช้สารสนเทศย่อมแตกต่างกันไปตามบริบทและสภาพการณ์แวดล้อมในการค้นและเลือกใช้สารสนเทศของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ดังมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศไว้ดังนี้

3.1 บริบทและสภาวะแวดล้อมการใช้สารสนเทศ

เทลเลอร์ (Taylor 1991: 217-251) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ เกี่ยวข้องกับ (1) วิธีการเชิงเทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วยขนาด รูปแบบ หน้าที่ ลักษณะพลวัตและรวมถึงเนื้อหาของระบบสารสนเทศ (2) วิธีการที่เน้นระบบสารบัญ ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวกับการจำแนกเรื่องและการจัดระเบียบความรู้และสารสนเทศ (3) การศึกษาเกี่ยวกับผู้ใช้และการใช้สารสนเทศรวมถึงศึกษาบริบทการเลือกใช้ข้อมูลที่มีประโยชน์ของผู้ใช้ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งหมายความว่าในการเลือกใช้ข้อมูล นอกจากผู้ใช้จะเลือกเนื้อหาสาระแล้วยังมีสภาพการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วยโดยเฉพาะ สภาวะแวดล้อมในการใช้สารสนเทศ (Information Use Environment – IUE) ซึ่งองค์ประกอบของสภาพการณ์แวดล้อมในการใช้สารสนเทศประกอบด้วย (ก) ผลกระทบต่อการสื่อสารและการใช้ข่าวสารข้อมูลทั้งที่รับเข้า ส่งออก และใช้ภายในองค์กรหนึ่ง ๆ และ (ข) กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อวัดคุณค่าของข่าวสารข้อมูล ดังนั้นการใช้สารสนเทศมีประเด็นสำคัญดังนี้

3.1.1 อาชีพและความสนใจ หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ที่จำกัดเฉพาะผู้ใช้สารสนเทศที่เชี่ยวชาญ รู้ปัญหา รู้ว่าจะหาสารสนเทศที่มีประโยชน์ได้จากที่ใด และรู้วิธีการแก้ปัญหา กลุ่มผู้ใช้ดังกล่าวได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แต่ละอาชีพที่มีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มผู้จัดการ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ กลุ่มครู อาจารย์ กลุ่มวิศวกร กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มแพทย์ เป็นต้น ดังนั้นการจำแนกกลุ่มผู้ใช้นี้เพื่อนำไปสู่การออกแบบระบบ ซึ่งเทลเลอร์เชื่อว่าการจำแนกกลุ่มวิชาชีพจะทำให้ทราบปัญหาและการสร้างวิธีแก้ปัญหาของกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกัน การเข้าใจตัวผู้ใช้ มองเห็นปัญหาและกระบวนการหาทางแก้ไขปัญหาจะเป็นสิ่งที่ใช้ในการกำหนดกระบวนการสารสนเทศได้

3.1.2 การใช้สารสนเทศ เป็นการนำคลังข้อมูลประเภทต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ระบบบริหารสารสนเทศ ที่ปรึกษา ศูนย์วิเคราะห์ เป็นการศึกษาในมุมมองของผู้ใช้ที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะทางเลือกมาแทนแบบดั้งเดิมได้แก่

3.2 การวางโครงสร้างข้อมูลของการใช้สารสนเทศ

เทลเลอร์ (Taylor 1991: 221) กำหนดให้การวางโครงสร้างข้อมูลของการใช้สารสนเทศ (Information Use Environments) ประกอบด้วย 4 ประเด็น (1) ลักษณะของคน (2) โครงสร้างและลักษณะของคน (3) บริบทแวดล้อม และ (4) ลักษณะของการแก้ปัญหา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ลักษณะของคน เป็นบริบทเฉพาะของคนโดยเฉพาะบริบทของคนที่ถูกจำแนกด้วยการศึกษาที่บ่งชี้ถึงลักษณะวิชาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพแพทย์ นักกฎหมาย ครู นักสังคมสงเคราะห์ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร เป็นต้น ลักษณะวิชาชีพเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องคือ การใช้สื่อเครือข่ายทางสังคม ทัศนคติต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ การศึกษา และนวัตกรรม

3.2.2 ปัญหา เป็นการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาของแต่ละกลุ่มวิชาชีพ ประกอบด้วย (1) ปัญหาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาเป็นไปตามข้อมูลสารสนเทศใหม่และสัมพันธ์กับสถานะและมโนคติของผู้ใช้ (2) การยอมรับปัญหาในบริบทเกี่ยวกับวิชาชีพหรือวิถีชีวิตที่ต่างกัน ตามสภาพแวดล้อมของการใช้ข้อมูลสารสนเทศในแต่ละขั้นตอนที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

3.3.3 สภาพแวดล้อม แต่ละกลุ่มประกอบการอยู่นั้นมีลักษณะและความหลากหลายตามบริบททางกายภาพของแต่ละกลุ่มอาชีพ ในการค้นหาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสารสนเทศดังนี้

ความสำคัญขององค์กร เมื่อพิจารณาจากองค์กรประเภทต่างกัน โครงสร้างและรูปแบบองค์กรมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้สารสนเทศกลุ่มต่าง ๆ ในองค์กรอย่างไร ในองค์กรหนึ่งๆ ผู้บริหารเป็นผู้สร้างทัศนคติที่มีต่อสารสนเทศ ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อพฤติกรรมด้านสารสนเทศของพนักงานขององค์กรนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น ในห้องปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา สิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญ (เช่น ผลผลิตที่มีประโยชน์ หรือการพิมพ์รายงานที่สำคัญต่อวงการ) และมีส่วนต่อการบริการสารสนเทศประเภทต่างๆ แต่สำหรับเกษตรกร เรื่องนี้ไม่สำคัญแต่อย่างใด

เว้นแต่ว่าจะเป็นสมาชิกสหกรณ์หรือสมาคมการตลาด องค์การดังกล่าวนี้ไม่มีผลใดๆ ต่องานของเกษตรกรดังที่บริษัทใหญ่ๆ มีผลกับพฤติกรรมด้านสารสนเทศของผู้จัดการฝ่ายการเงินหรือหัวหน้าฝ่ายผลิต เป็นต้น

ขอบเขตความสนใจ เป็นเรื่องของกรวิเคราะห์เป้าหมายของหน่วยงาน (Unit of Concern) ทำอะไร ไม่ว่าหน่วยงาน จะเล็กใหญ่เพียงใดหรือมีโครงสร้างแบบใดก็ตาม แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะในกลุ่ม ความพร้อมข้อมูล รูปแบบการถ่ายทอดข้อมูล และระดับความน่าเชื่อถือ ความแตกต่างอยู่ที่หน่วยงานภาครัฐใช้สารสนเทศวิจัยในเชิงแนวคิดค่อนข้างมาก แต่ภาคเอกชนใช้เพื่อการใช้งานมากกว่า

การเข้าถึงสารสนเทศ สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อการเข้าถึงสารสนเทศอย่างไร ในงานศึกษาหลายชิ้นชี้ว่าการเข้าถึงเป็นตัวแปรเดียวที่สำคัญที่สุดต่อการใช้สารสนเทศ ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของกลุ่มประชากรต่าง ๆ พบว่า มีการอาศัยแหล่งข้อมูลส่วนตัวมากกว่าแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการ เช่น ใช้ความทรงจำส่วนตัวกับเพื่อนๆ ญาติ เพื่อนร่วมงาน และกลุ่มมิตรสหาย โดยเห็นว่าการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศเหล่านี้ได้มากกว่าแหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการ

ประวัติและความเป็นมา ขององค์กรหนึ่งเวลาที่ผ่านมาและความชำนาญที่เพิ่มขึ้นจะกลายเป็นแบบแผน ทำให้งานที่ซับซ้อนกลายเป็นงานประจำวัน ฉะนั้น จึงทำให้สารสนเทศใหม่ๆ ได้ผลลดน้อยลง องค์กรอาจรับสารสนเทศมากมายโดยใช้ให้เป็นประโยชน์เพียงเล็กน้อย แต่ในอีกทางหนึ่ง การเพิ่มพูนความรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสถาบันดั้งเดิมและการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพ มีผลกระทบโดยตรงต่อความเชี่ยวชาญและการจำแนกประเภทของความรู้ ตลอดจนความเกี่ยวพันและการถ่ายทอดสารสนเทศและความรู้

3.3.4 การแก้ปัญหา ปัญหาไม่ใช่เป็นเรื่องที่แก้ได้ด้วยคำถามและคำตอบเดียว หากแต่การแก้ปัญหาจะต้องประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจปัญหา เกิดทักษะ มีข้อเท็จจริง การยืนยัน การคาดการณ์ การจูงใจ การเป็นส่วนตัวหรือการเมือง เป็นสำคัญ

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ มีนักวิชาการหลายท่าน (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล 2545 :129-131 และอารีย์ ชื่นวัฒนา 2545 : 117) ได้ให้ความสำคัญและสรุปเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ (Information Seeking Behavior)

หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะสนองความต้องการของตน พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเริ่มต้นจากการที่ผู้ใช้รู้สึกว่าตนมีความต้องการสารสนเทศ โดยอาจต้องศึกษา วิเคราะห์ วางแผนหรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่พบว่าตนมีสารสนเทศไม่เพียงพอ จึงต้องแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศจะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้และระบบสารสนเทศ เพราะระบบสารสนเทศล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสารสนเทศหรือข้อมูลด้านใดด้านหนึ่ง อันจะเป็นประโยชน์ในการค้นหาของผู้ใช้ โดยมีผู้ให้บริการเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศและบริการที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้ นอกจากนี้บุคคลสามารถแสวงหาสารสนเทศด้วยกระบวนการค้นหาสารสนเทศด้วยระบบมือ จะพบว่าในความเป็นจริงมักจะเริ่มต้นการค้นหาจากจุดใดจุดหนึ่งในหัวข้อกว้าง ๆ หรือจากรายการอ้างอิงรายการหนึ่งและค้นหาต่อไปเรื่อย ๆ จากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ระหว่างกระบวนการค้นหา บุคคลจะตรวจสอบสารสนเทศหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับคำค้น อ่านชื่อเอกสาร ข้อความต่าง ๆ ที่ได้จากการค้นคืนในระหว่างการอ่าน/พิจารณาความรู้ใหม่จะเกิดขึ้น ซึ่งมักจะไม่เปลี่ยนแปลงความต้องการสารสนเทศและคำค้นสารสนเทศที่ค้นคืนได้ระหว่างกระบวนการค้นหา จึงอาจทำให้บุคคลเปลี่ยนทิศทางการค้นหาโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน นอกจากจะปรับแก้คำค้น เพื่อให้ได้ผลการค้นคืนที่ดีขึ้นแล้ว บุคคลยังปรับเปลี่ยนข้อคำถามโดยต่อเนื่อง อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด การค้นหาประเภทนี้เรียนกว่า การค้นหาที่พัฒนาไปเป็นลำดับ

3.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้

ประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ในระดับผู้ใช้แต่ละคนแบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่

- 1) สาขาวิชาที่ได้ศึกษามา หรือมีพื้นฐานและความสนใจ สาขาวิชาที่เป็นสิ่งกำหนดความใส่ใจเบื้องต้นในการแสวงหาสารสนเทศ เช่น นักศึกษาในสาขาวิชาคณิตศาสตร์อาจต้องการใช้และค้นหาสารสนเทศน้อยกว่านักศึกษาในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งผู้ใช้นักจะสนใจค้นหาสารสนเทศที่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาของตน ทั้งโดยการศึกษาอบรมในวิชานั้นหรือโดยความสนใจก็ตาม

2) การศึกษาของผู้ใช้ หมายถึง ความรู้ระดับต่าง ๆ เช่น ระดับวิชาชีพ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เป็นต้น ระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ ผู้ใช้ที่มีระดับการศึกษาสูงอาจต้องการสารสนเทศที่ลึกซึ้ง เจาะลึกเฉพาะด้านหรือหัวข้อยิ่งขึ้น อาจต้องการสารสนเทศเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศในภาษาต่างประเทศด้วย

3) การรู้สารสนเทศของผู้ใช้ (Information Literacy) หมายถึง ความเข้าใจถึงความสำคัญในการใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา ทั้งในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติงาน ผู้ใช้ที่มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับสูงจะสามารถแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ รู้วิธีการรวบรวมสารสนเทศ ประเมินหรือตรวจสอบสารสนเทศ รวมทั้งประยุกต์สารสนเทศในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การรู้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ใช้ (Information Technology Literacy) หมายถึง ความเข้าใจและความสามารถพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อันได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ และเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมหรือเครือข่ายการสื่อสารต่าง ๆ นั้นเอง

5) สภาพแวดล้อมส่วนตัว เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และความสนใจส่วนตัว ที่อาจมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงานของผู้ใช้สารสนเทศแต่ละบุคคล

3.4 ลักษณะการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้

การศึกษาวิจัยจำนวนมากที่มุ่งศึกษาการแสวงหาสารสนเทศของกลุ่มผู้ใช้หลายกลุ่ม เช่น วิศวกร นักวิจัย นักวิชาชีพ อาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ (เจลีเยว พันธ์สีดา และคณะ 2538 : 17-20) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ที่สำคัญมีดังนี้

3.4.1 การแสวงหาจากแหล่งสารสนเทศที่ใช้ได้แก่

1) แหล่งสารสนเทศที่ตนมีอยู่ เป็นวิธีการที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่มักนิยมใช้ก่อนแหล่งอื่น คือ ความจำของตนเอง อาจพยายามทบทวนจากความทรงจำของตน และแหล่งสารสนเทศภายนอกของตนเอง เช่น จากเอกสาร หนังสือ หรือวารสารที่ตนมีอยู่ในที่ทำงาน สำนักงานหรือที่บ้าน

2) แหล่งสารสนเทศภายนอกที่เป็นทางการ ได้แก่ ห้องสมุดและสถาบันบริการสารสนเทศต่าง ๆ เป็นต้น

3.4.2 หลักการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญดังนี้

- 1) หากมีทางเลือกในการแสวงหาสารสนเทศมากกว่าหนึ่งทาง ผู้ใช้จะเลือกทางเลือกที่ตนรู้สึกว่าจะสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและง่ายที่สุดเสมอ
- 2) ผู้ใช้โดยทั่วไปมักตั้งจุดมุ่งหมายในการค้นหาในระดับกลาง ๆ คือ ผู้ใช้มักไม่ตั้งเป้าหมายว่าการแสวงหาสารสนเทศนั้น จำเป็นต้องให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพดีที่สุด ปริมาณมากที่สุด หรือสมบูรณ์ที่สุด ดังนั้น ผู้ใช้จะพึงพอใจ แม้จะได้สารสนเทศที่มีคุณภาพด้อย หรือปริมาณไม่มากนัก ผู้ใช้จะเลิกค้นหาทันทีเพราะถือว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แล้ว

จากมุมมองของนักวิชาการหลายท่านเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลหรือกลุ่มคน สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการใช้สารสนเทศคือ กิจกรรมหรือภาระงานของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกันตามบริบท ภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ในขณะนั้น ซึ่งการใช้สารสนเทศจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของสารสนเทศและความพึงพอใจของผู้ใช้สารสนเทศเป็นสำคัญ กล่าวคือผู้ใช้สามารถรับประโยชน์จากการใช้สารสนเทศได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้นั้นเอง

4. แหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งใด ๆ ที่สามารถให้สารสนเทศได้หลากหลายรูปแบบ อาจเป็น องค์กร สถาบัน บุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาต่าง ๆ สามารถตอบสนองการใช้สารสนเทศในแต่ละวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศได้ ซึ่งสารสนเทศที่ได้จากแหล่งเหล่านั้น อาจเป็น คำบรรยาย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อโสตต่าง ๆ เป็นต้น ลักษณะของแหล่งสารสนเทศแต่ละแหล่งมีภารกิจที่แตกต่างกัน สามารถรวบรวมและสรุปจากนักวิชาการหลายท่าน (ประภาวดี สืบสนธิ์ และนฤมล รักษาสุข 2546: 51 และ พวา พันธุ์เมฆา 2539:4-6) ได้สรุปลักษณะของแหล่งสารสนเทศออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

4.1 แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน หมายถึง สถาบันต่าง ๆ ที่ให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้สารสนเทศ สามารถจำแนกได้ดังนี้

4.1.1 หอสมุดหรือห้องสมุด คือสถานที่รวมทรัพยากรสารสนเทศสาขาวิชาต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปของวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ รวมถึงฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ มีไว้สำหรับบริการผู้ใช้หอสมุดหรือห้องสมุด โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ครูอาจารย์ นักวิจัย และบุคคลทั่วไป ที่ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการเรียน การสอน และการวิจัยและภารกิจของผู้ใช้ทั่วไป

4.1.2 ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชน ในปัจจุบันหน่วยงานขนาดใหญ่ของทั้งภาครัฐและเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจในหน่วยงานของตน จึงได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยขึ้นเพื่อจัดเก็บข้อมูลข่าวสารนั้นให้เป็นระบบ พร้อมสำหรับการค้นหาและนำออกมาใช้ประโยชน์ได้ทันที

4.1.3 องค์กรเอกชนที่บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ เป็นแหล่งให้บริการสารสนเทศเฉพาะด้านที่ทันสมัย รวดเร็ว ถูกต้อง โดยผู้ใช้ต้องเสียค่าบริการ จึงเกิดบริษัทหรือองค์กรเอกชนที่ดำเนินการธุรกิจเพื่อขายสารสนเทศหรือให้บริการสารสนเทศตามความต้องการของลูกค้าขึ้น

4.1.4 แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่ดำเนินงานเฉพาะด้าน เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ เช่น พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4.2 แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล หมายถึง บุคคลที่เป็นช่องทางหรือเป็นแหล่งที่สามารถให้ข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งบุคคลถือได้ว่าเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญแหล่งหนึ่ง เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ผู้ต้องการความรู้จากท่านเหล่านั้นจะต้องพบปะและสนทนาจึงจะได้ความรู้ในสาขาวิชาที่ต้องการได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย หรือแม้กระทั่ง ญาติ เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมสถาบันในสาขาวิชาที่ศึกษา เป็นต้น

4.3 แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน หมายถึง แหล่งที่สามารถเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ออกสู่สาธารณชนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้โดยการชมโทรทัศน์ ฟังวิทยุ และการอ่านหนังสือพิมพ์

4.4 แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสารสนเทศประเภทออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดทำโดย บุคคล หน่วยงานการศึกษา

หอสมุด องค์กรทั้งภาคและเอกชน สำหรับเป็นแหล่งจัดเก็บและรวบรวมสารสนเทศในรูปแบบของฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ (Web Site) เพื่อการบริการสารสนเทศสำหรับบุคคลทั่วไปและสมาชิก

5. การเข้าถึงสารสนเทศ

การเข้าถึงสารสนเทศ (Information Access) หมายถึง การที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้หลายลักษณะตามความต้องการ เช่น การติดต่อเจรจา การเดินสำรวจเลือกดู หรือการเลือกใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศต่าง ๆ ที่สถาบันบริการสารสนเทศ หน่วยงานหรือบุคคลได้จัดทำขึ้นเพื่อการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศมีหลายประเภททั้งที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ เช่น

5.1 รายการข้อมูลบรรณานุกรมในรูปเอกสาร เช่น หนังสือบรรณานุกรม และหนังสือดรรชนี รายละเอียดดังนี้

5.1.1 *หนังสือบรรณานุกรม* หมายถึง บัญชีรายชื่อของแหล่งข้อมูลที่นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อค้นหาหัวข้อหรือเรื่องที่ต้องการว่ามีใครศึกษาไว้หรือไม่ เป็นรายชื่อ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพิมพ์ และปีที่จัดพิมพ์ใช้ประกอบการค้นคว้าและเป็นหลักฐานอ้างอิงในการเขียนรายงาน โดยนำรายชื่อวัสดุดังกล่าวมาจัดเรียงไว้ตามลำดับอักษรมีแบบแผนตามระบบสากลใช้เป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมได้ เช่น รวบรวมคดีย่อยวิทยานิพนธ์ รวบรวมชื่อวารสารในประเทศไทย เป็นต้น

5.1.2 *หนังสือดรรชนี หรือดัชนี (Index)* หมายถึงสารบัญคำค้น ค้นชื่อโดยทำเป็นรายชื่อบุคคล ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง คำศัพท์เรียงตามลำดับอักษรและบอกเลขหน้าของคำหรือเรื่องนั้น ๆ ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาเรื่องที่ต้องการว่าอยู่หน้าใดของหนังสือวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ดรรชนีท้ายเล่ม หนังสือ ดรรชนีวารสาร และดรรชนีหนังสือพิมพ์ เช่น Readers' Guide to Periodical Literature Education Index ดรรชนีวารสารไทย ดรรชนีหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

5.1.3 *รายการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์* เป็นรายการทางบรรณานุกรมจัดทำในลักษณะอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Online Public Access Catalog (OPAC) ซีดี-รอม (CD-ROM) ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Search) และ เซิร์ชเอนจิน (Search Engine) บนอินเทอร์เน็ต

5.2 การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลของห้องสมุด เป็นการค้นจากรายการห้องสมุด (Library Catalog) หรือเรียกการค้นข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลห้องสมุดว่า Online Public Access Catalog (OPAC) หรือ WebOPAC

WebOPAC (Online Public Access Catalog-WWW) เป็นการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตโดยใช้ เว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) จากฐานข้อมูลห้องสมุดที่มีการกำหนดเขตข้อมูลสำหรับการค้นหา เช่น ค้นโดยชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่องและคำสำคัญ ผู้ใช้จะต้องระบุเขตข้อมูลที่จะใช้ในการค้นแล้วพิมพ์ค่าหรือข้อความที่ต้องการค้นแล้วกด เ็นเทอร์ (Enter) หรือเซิร์ช (Search)

5.3 การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Search หรือ Database Search) การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง การค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิกในสาขาวิชาต่างๆ ที่บันทึกอยู่ในซีดีรอม หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ แม้ข่ายที่ให้บริการผ่านระบบ เครือข่ายในองค์กร หรือเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก วิธีการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ ได้แก่

5.3.1 การค้นข้อมูลโดยเรียงชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ (Title)

5.3.2 การค้นข้อมูลโดยใช้ชื่อผู้แต่งหรือชื่อผู้เขียน (Author)

5.3.3 การค้นข้อมูลโดยใช้หัวเรื่อง (Subject Heading)

5.3.4 การค้นข้อมูลโดยใช้คำสำคัญ (Keyword)

การค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ที่แหล่งสารสนเทศบอกรับเป็นสมาชิก จะต้องจ่ายค่าเช่าหรือค่าธรรมเนียมในการผ่านหรือขอรหัสผ่านเข้าไปยังฐานข้อมูลนั้น ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ฐานข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะอยู่ในฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database) โดยให้รายละเอียดในการรวบรวมรายชื่อสารสนเทศที่มีอยู่ในฐานข้อมูลนั้นเพื่อจะเชื่อมโยงเข้าถึงต้นฉบับของสารสนเทศได้

5.4 เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่เป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอยู่มากมายได้แก่ Google, Yahoo, Alta Vista, Lycos, Mamma , Siamguru เป็นต้น ซึ่งลักษณะการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2545: 222-227) ได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

5.4.1 การค้นโดยใช้ยูอาร์แอลโดยตรง ยูอาร์แอลเป็นระบบที่ใช้ในการระบุที่อยู่เฉพาะของเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์บนเวปไซด์เวป ยูอาร์แอลประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นส่วนที่แสดงโพรโทคอลในการสื่อสาร สำหรับระบบเวปไซด์เวปนั้น ใช้ระบบเอชทีทีพี และส่วนที่สองเรียกว่า โดเมนเนม หรือชื่อโดเมน ซึ่งกำหนดขึ้นแทนที่ตั้งเฉพาะของเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์บนเวปไซด์เวป โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นที่จัดเก็บเอกสารหรือสารสนเทศนั้น ๆ มักนิยมใช้อักษรย่อหรือชื่อที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยของหน่วยงานหรือบุคคลในการกำหนดโดเมนเนม เพื่อช่วยในการจำที่อยู่ของเอกสารและช่วยในการคาดเดาที่อยู่ได้สะดวกขึ้น

5.4.2 การค้นโดยใช้ไฮเปอร์ลิงก์ การค้นไฮเปอร์ลิงก์ที่ปรากฏในส่วนต่าง ๆ ของเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์ โดยเชื่อมโยงไปยังส่วนอื่น ของเอกสารหรือเอกสารอื่นใดเพียง "คลิก" ไปยังไฮเปอร์ลิงก์หรือลิงก์นั้น ๆ การค้นหาโดยไฮเปอร์ลิงก์ช่วยเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของเอกสารรายการเดียวกันหรือเอกสารอื่นจำนวนมากที่สัมพันธ์กันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

5.4.3 เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศไฮเปอร์เท็กซ์บนเวปไซด์เวป

เครื่องมือช่วยค้น (Search Tools) ปัจจุบันมีจำนวนหลากหลาย เครื่องมือช่วยค้นเหล่านี้นิยมเรียกว่า โปรแกรมค้นหรือโปรแกรมค้นหาหรือ เซิร์ชเอนจิน (Search Engine) เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศไฮเปอร์เท็กซ์บนเวปไซด์เวปแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

1) **สารบบเรื่อง (Search Directories) หรือดรรชนีเรื่อง (Subject Index) หรือแคตตาล็อกอินเทอร์เน็ต (Internet Catalog)** เป็นเครื่องมือช่วยค้นที่รวบรวมเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบเว็บไซต์แต่ละแห่งเหมือนกับชื่อหน่วยงานในหนังสือนามานุกรม เครื่องมือช่วยค้นดังกล่าวจะวิเคราะห์และจัดแยกเว็บไซต์แต่ละแห่งตามเนื้อหาสำคัญที่นำเสนอหรือตามประเภทของหน่วยงาน เป็นต้น

2) **ดรรชนีอินเทอร์เน็ต (Internet Index) หรือโปรแกรมค้น (Search Engine)** เครื่องมือช่วยค้นนี้ใช้ในการค้นสารสนเทศบนระบบเวปไซด์เวปกันอย่างแพร่หลาย โดยจัดทำดรรชนีเอกสารบนเวปไซด์เวปที่ละรายการหรือเว็บเพจที่ละหน้านั้นเอง

3) **เมทาเซิร์ชเอนจิน (Meta-Search Engine หรือ Praralled Search Engines หรือ Meta-Index)** เป็นเครื่องมือช่วยค้นจากเครื่องมือช่วยค้นหลายแหล่งในคราวเดียวกัน หรือค้นจากหลายเครื่องมือช่วยค้นขนานกันไป โดยเอื้อให้ผู้ใช้สามารถค้นจากสารบบเรื่องและดรรชนีอินเทอร์เน็ตหลายแหล่งพร้อมกันด้วยคำสั่งเพียงครั้งเดียว

6. ประเภทของสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources) หมายถึง สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อประเภทต่าง ๆ โดยนำเสนอด้วยตัวอักษร ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น นวัตกรรมวารสาร (2547 : 85) ได้จำแนกไว้ 2 ประเภทคือ

6.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media) หมายถึง วัสดุการอ่านที่มีการบันทึกเนื้อหาสาระ โดยใช้ตัวอักษร ข้อความ รูปภาพลงบนกระดาษ โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ในการอ่าน เช่น

6.1.1 หนังสือ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวและความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ตำราทางวิชาการ หนังสือ เรื่องสั้น สารคดี ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ความรู้พื้นฐานของสาขาวิชานั้น ๆ

6.1.2 วารสาร (Periodicals) เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดการออก มีเนื้อหาทันสมัย ทันเหตุการณ์ และจัดพิมพ์อย่างต่อเนื่อง มีกำหนดออกแน่นอนเป็นวาระต่าง ๆ เนื้อหาประกอบด้วยเรื่องราวหลาย ๆ เรื่อง เขียนในลักษณะของบทความ เช่น รายเดือน รายสัปดาห์มีทั้งวารสารวิชาการทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

6.1.3 วิทยานิพนธ์ (Thesis / Dissertations) เป็นสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานการค้นคว้า วิจัยของนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นข้อกำหนดตามหลักสูตรปริญญา มหาบัณฑิตหรือสูงกว่ามีเนื้อหาหลากหลายสาขาวิชา

6.1.4 สิ่งพิมพ์รัฐบาล (Government Publications) เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยหน่วยงานราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลการปฏิบัติงาน วิชาการและความรู้ นโยบาย กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เช่น รายงานวิจัย รายงานประชุม/สัมมนา

6.1.5 หนังสือพิมพ์ (Newspapers) เป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าว เรื่องราว ที่ทันต่อเหตุการณ์ มีกำหนดออกรายวัน ราย 3 วัน รายสัปดาห์ เป็นต้น

6.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) หมายถึงวัสดุที่นำเสนอข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล โดยอาศัยวัสดุและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ช่วยในการนำเสนอข้อมูล เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลซีดี-รอม ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นเอง เป็นต้น ขณะเดียวกันผู้ใช้สามารถใช้สารสนเทศที่ได้จากฐานข้อมูลเหล่านี้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น

6.2.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรืออีบุ๊ก (Electronic Book หรือ E-Book)

หมายถึง หนังสือที่สามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปาล์ม หรือเครื่องอ่านอีบุ๊ก โดยเฉพาะมีลักษณะเด่นกว่าหนังสือที่เป็นกระดาษที่สามารถแสดงผลด้วย ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหวได้ และผู้ใช้สามารถซื้ออีบุ๊ก ได้ในรูปแบบของดิสเก็ตต์ ซีดี-รอม หรือ (Download) จากเว็บไซต์ที่ให้บริการได้

6.2.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Journals หรือ E-Journals)

หมายถึง วารสารออนไลน์ที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก โดยผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงหรืออ่านวารสารนั้นได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเป็นวารสารที่สามารถอ่านผ่านระบบเครือข่ายได้ มีทั้งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกและเสียค่าธรรมเนียมในการบอกรับเป็นสมาชิก

6.2.3 วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Thesis / Dissertations)

หมายถึง วิทยานิพนธ์ที่ถูกรวบรวมโดยแหล่งสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ทั้งไทยและต่างประเทศ สามารถค้นหาและเข้าถึงรายการวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศที่แหล่งสารสนเทศจัดทำขึ้น

6.2.4 สิ่งพิมพ์รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Publications)

หมายถึง สิ่งพิมพ์หรือเอกสารของหน่วยงานราชการจัดทำขึ้นในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ซีดี-รอม เป็นต้น

6.2.5 หนังสือพิมพ์ออนไลน์ (Newspapers Online) หมายถึง

สื่อหนังสือพิมพ์ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับเผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสาร ในลักษณะฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต เช่น www.matichon.co.th , www.thairath.co.th เป็นต้น

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กิ่งทอง ศิริมงคล (2531:154) ได้ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ คือ แหล่งสารสนเทศ ประเภทและลักษณะของสารสนเทศ วิธีค้นหาสารสนเทศ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย ขอนแก่น จำนวน 140 คน โดยใช้สถิติการทดสอบของครัสคาล-วอลลิส ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยใช้ในระดั้มาก ทั้งสามขั้นของการทำวิทยานิพนธ์ คือ ห้องสมุดคณะที่สังกัด อาจารย์ ประเภทของสารสนเทศที่นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย ใช้ในระดั้มากในทุกขั้นของการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยภาษาไทย ลักษณะของสารสนเทศที่นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยใช้ในระดั้มาก ในทุกขั้นของการทำวิทยานิพนธ์เป็นสารสนเทศที่เข้าใจง่าย ถูกต้อง ครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และทันเหตุการณ์ วิธีค้นหาสารสนเทศที่นักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยใช้ในระดั้มาก ในทุกขั้นของการทำวิทยานิพนธ์ คือ การถ่ายเอกสาร คัดลอกข้อความ การสนทนากับ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน ผู้ร่วมงาน การยืมหนังสือเอกสารจากห้องสมุด การนำสารสนเทศที่ค้นหาได้ใช้งาน พบว่า การใช้สารสนเทศจะลดลงตามขั้นของการทำวิทยานิพนธ์

วาสนา อภิญาวรงค์ (2534: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้วิทยานิพนธ์ในห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการใช้วิทยานิพนธ์ในด้านวัตถุประสงค์ของการใช้วิธีการเข้าถึงวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาและอายุของวิทยานิพนธ์ที่ใช้ ตลอดจนปัญหาในการใช้วิทยานิพนธ์ในห้องสมุดคณะ 15 แห่ง และหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาคต้นปีการศึกษา 2533 โดยการใช้แบบสอบถามแก่นักศึกษาที่ใช้วิทยานิพนธ์จำนวน 485 ชุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้วิทยานิพนธ์มากที่สุดเป็นนิสิตปริญญาโท ใช้วิทยานิพนธ์สาขาบริหารธุรกิจมากที่สุด และผู้ใช้วิทยานิพนธ์ทั้งหมดใช้วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ตนกำลังศึกษาอยู่นอกจากนี้ นิสิตยังมีวัตถุประสงค์ในการใช้วิทยานิพนธ์เพื่อประกอบการเขียนรายงาน เพื่อค้นคว้าประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ และเพื่อใช้เตรียมสอบ โดยใช้ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์จากการใช้คู่มือช่วยค้นประเภทบัตรรายการวิทยานิพนธ์ใช้ตัวเล่มวิทยานิพนธ์ในส่วนของบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตปริญญาโทประสบปัญหาห้องสมุดมีวิทยานิพนธ์ของสถาบันอื่นน้อยอยู่ในระดั้มาก และประสบปัญหาปานกลางในเรื่อง ไม่สามารถหยิบใช้วิทยานิพนธ์ด้วยตนเองได้ ไม่สามารถยืมวิทยานิพนธ์ออกนอกห้องสมุดได้ วิทยานิพนธ์เล่มใหม่นำมาจัดเรียงชั้นชั้นล่าช้า จำนวนเล่มวิทยานิพนธ์ที่ให้บริการแต่ละครั้งน้อยเกินไป และวิทยานิพนธ์แต่ละชื่อเรื่องมีเพียงเล่มเดียว ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ธิดาพร นามสุข (2534: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ในการใช้และในการเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ในการใช้และในการเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 180 ชุด กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ชั้นปีที่ 1-2 สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตประสบปัญหาในด้านต่างๆ คือในด้านห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ปริมาณเอกสารและสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่ศึกษา ความสามารถในการแนะนำแหล่งค้นคว้าของผู้ให้บริการ ความรวดเร็วในการให้บริการของผู้ให้บริการ ความรู้ ความชำนาญของผู้ให้บริการในการตอบคำถามทั่วไป และการให้บริการของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ เวลาที่เปิดให้บริการ และประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับบริการที่มีเครื่องมือช่วยค้น เช่น ตู้บัตรรายการ ดรรชนี นอกจากนี้ในด้านการค้นหาสารนิเทศจากภายนอกสถาบันนั้นประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง ความสามารถในการแนะนำแหล่งค้นคว้าของผู้ให้บริการ ความรู้ ความชำนาญของผู้ให้บริการในการค้นหาข้อมูล ความรวดเร็วในการให้บริการการประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับบริการที่มีความสะดวกสำหรับบุคคลภายนอกในการค้นหาเอกสาร ความสะดวกในการใช้ เครื่องมือค้นสมัยใหม่ เช่น ซีดี-รอม บริการออนไลน์ ตามลำดับ

เรือเอกหญิง สุรภี ปิตะเสน (2534: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการใช้สารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ ภาษา สาขาวิชา ความทันสมัย และแหล่งสารนิเทศ รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความต้องการใช้สารนิเทศของนักศึกษาฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน โดยการใช้แบบสอบถามแก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จำนวน 97 ชุด ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีความต้องการใช้สารนิเทศแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ตามวิธีการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรในช่วงที่เข้ารับการศึกษา โดยทั่วไป พบว่า สารนิเทศสาขาวิชาที่ต้องการใช้มากคือ ด้านสังคมศาสตร์และด้านรัฐศาสตร์ รูปแบบที่ต้องการใช้มากคือ คำบรรยาย และเอกสารประกอบคำบรรยาย หนังสือและตำรา ภาษาของสารนิเทศที่ต้องการใช้มากคือ ภาษาไทย และต้องการใช้สารนิเทศใหม่ล่าสุดมากกว่าสารนิเทศในช่วงเวลาอื่น ส่วนแหล่งสารนิเทศที่ใช้มากคือ ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบความต้องการใช้ พบว่า นักศึกษาฝ่ายทหารต้องการใช้สารนิเทศมากกว่า นักศึกษาฝ่ายพลเรือน เฉพาะในเรื่องสาขาวิชา และรูปแบบของสารนิเทศเท่านั้น ส่วนในเรื่องภาษา ความทันสมัย และแหล่งสารนิเทศที่ต้องการใช้นั้น ไม่พบความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาทั้ง 2 ประเภท

อรุณี ทรงพัฒนา (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 138 ชุด แก่มหาบัณฑิตคณะอักษรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ระหว่างปี 2533-2537 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาบัณฑิตและนักศึกษาคณะอักษรศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์เห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด และเคยใช้ทรัพยากรประเภทหนังสือตำราภาษาไทย วารสารภาษาไทย วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัย สารระสังเขปและบทคัดย่ออยู่ในระดับมาก

เรวดี คงสุภาพกุล (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสำรวจจากนักศึกษา 4 สถาบันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 400 คน พบว่า สาขาวิชาที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้การใช้บริการและวัตถุประสงค์ในการใช้ การมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวมีผลสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้ระบบ วัตถุประสงค์ในการใช้ระบบอินเทอร์เน็ต พบว่า นักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้ในการคุยกับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ขณะที่นิสิตและนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศทางวิชาการ

พจนารถ ทองคำเจริญ (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า บริการที่นิสิตนักศึกษาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาบ่อยที่สุด คือ การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลและการขอเข้าใช้เครื่องระยะไกล ตามลำดับ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการเรียนมากที่สุด และมีความต้องการให้เพิ่มความเร็วและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์

อรพิน จิรวัดมนศิริ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาโท โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคล โดยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มการใช้ประโยชน์จากสื่อ

อินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก สำหรับตัวแปรด้านอาชีพ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา และเมื่อทำการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตพบว่า นักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยเอกชนมีแนวโน้มการใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่านักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยของรัฐ อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกรายละเอียดของการใช้ประโยชน์เป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและด้านอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยของรัฐใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษามากกว่าด้านอื่น ๆ ในขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยเอกชนใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตด้านอื่น ๆ มากกว่าเพื่อการศึกษา

สมเล็ก ลีลาประพัทธ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยทำการศึกษาถึงสภาพและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านที่เกิดจากนักศึกษา(ผู้ใช้) ด้านการให้บริการ (แหล่งที่ใช้) และด้านอุปกรณ์เชื่อมต่อและโปรแกรมใช้งาน ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 356 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียวกรณีเปรียบเทียบปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในแต่ละคณะและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางในกรณีเปรียบเทียบปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ทางคอมพิวเตอร์ และพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเปรียบเทียบระดับปัญหาเฉพาะด้านที่เกิดจากนักศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะต่างกันจะมีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์จะมีระดับปัญหาแตกต่างกันกับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาคณะอื่นมีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ทางคอมพิวเตอร์ต่างกัน และมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษต่างกัน จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นฐานความรู้ทางคอมพิวเตอร์กับพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันต่อสภาพปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 กล่าวคือ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผลโดยตรงจากตัวแปรพื้นฐานความรู้ทางคอมพิวเตอร์ หรือพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา มิใช่ผลจากการที่ตัวแปรทั้งสองมีปฏิสัมพันธ์กัน

พิชชดา ศรีอนันต์ (2541: 94) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ปัญหาและอุปสรรคการใช้สารนิเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 372 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับ ประกอบการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ วัสดุสารนิเทศที่มีการใช้มากที่สุดคือ หนังสือ ทั่วไปภาษาไทย และฐานข้อมูลซีดีรอม (DAO) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลของ ห้องสมุด (OPAC) เป็นเครื่องมือช่วยในการเข้าถึงและการค้นคืนสารนิเทศ ส่วนปัญหาและ อุปสรรคในการใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการใช้วัสดุสารนิเทศจัดเรียงตามลำดับวัสดุสารนิเทศจากมากไป น้อยคือ วารสาร หนังสือทั่วไป สิ่งพิมพ์รัฐบาล ฐานข้อมูล ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ วิทยานิพนธ์ และหนังสืออ้างอิง โดยที่นักศึกษาระดับปริญญาเอกมีสภาพการใช้สารนิเทศมากกว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันมีการใช้ สารนิเทศที่ไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ มากกว่า 11 ปีใช้สารนิเทศมากกว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า นักศึกษาระดับปริญญาเอก ประสบปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ มากกว่านักศึกษาระดับปริญญาโท นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาต่างกันไม่ ความแตกต่างกันของปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารนิเทศและนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในการ ใช้ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศมากกว่า 11 ปี ประสบปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารนิเทศ มากกว่านักศึกษามีประสบการณ์น้อยกว่า

อมรรัตน์ เชาวลิต (2541: 113) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับ มหบัณฑิตต่อระบบการจัดบริการสารนิเทศของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกริก โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสภาพการใช้บริการของห้องสมุด ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับ มหบัณฑิตต่อระบบการจัดบริการสารนิเทศ ใช้แบบสอบถามแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

จำนวน 325 คน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้ห้องสมุดมีภูมิหลังในการใช้ห้องสมุด โดยเรียนรู้จากการเรียนในระดับปริญญาตรี และมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ เพื่อหาข้อมูลประกอบการเขียนรายงาน เพื่อทำการบ้าน ประเภทสิ่งพิมพ์ที่ใช้มาก คือ หนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง วิทยานิพนธ์ และใช้บัตรรายการ บัตรบรรณานุกรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ นอกจากนี้การใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกริกแล้วยังพบว่า นักศึกษานิยมใช้แหล่งสารสนเทศอื่นนอกมหาวิทยาลัย สำหรับผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อระบบการจัดบริการสารนิเทศ โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ พบว่า อายุ มีความแตกต่างกันในด้านการให้บริการและด้านพฤติกรรมผู้ให้บริการ ส่วนด้านทรัพยากรสารนิเทศไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประกาศรี ศรีโน (2543: 115) ได้ศึกษาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อการศึกษา ค้นคว้า โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา และศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาน้อย ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 565 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การเสนอข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบแบบไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าน้อยกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาเหตุเนื่องจาก นักศึกษามีปัญหาความไม่เชี่ยวชาญในภาษาต่างประเทศ ความจำกัดของระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ไม่ทราบแหล่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

เนาวรัตน์ ปัญญางาม (2543: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่มีต่อการสืบค้นสารสนเทศแบบออนไลน์ของหอสมุดแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่มีต่อการสืบค้นสารสนเทศแบบออนไลน์ ของหอสมุดแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน นักศึกษา ประชาชน จำนวน 375 คน ผลการวิจัยพบว่า ระบบสืบค้นสารสนเทศแบบออนไลน์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในระดับมาก คือ การ

แสดงรายการแบบสมบูรณ าระดับปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือของระบบเกี่ยวกับการขอ คำอธิบายเพิ่มเติม การกลับสู่หน้าจอเมนูหลักโดยใช้ตัวเลือกที่ปรากฏด้านล่างของจอภาพ การใช้ งานง่าย และรวดเร็วในการสืบค้นและแสดงรายการต่างๆ แบบสมบูรณ าระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้วิธีสืบค้นแบบตรรกะบูลีน การแสดงประเภทของสิ่งพิมพ์ การใช้แนวทางในการสืบค้นที่ ระบบนำเสนอ 12 แนวทาง และการแสดงรายการหัวเรื่องหลัก

ลัดดา โกรติ (2544: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง แหล่งสารสนเทศของคณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีวัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสารสนเทศของอาจารย์ นักศึกษบัณฑิตศึกษา และนักศึกษปริญาตรีของมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิตศึกษา และนักศึกษปริญาตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 783 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของนักศึกษา บัณฑิตศึกษา มีประสบการณ์ในการใช้ อินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 31.6 ศึกษาการใช้ อินเทอร์เน็ตจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ จากเพื่อนร่วมงานและจากเอกสาร มีการใช้เว็บไซต์บน อินเทอร์เน็ต และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่องานวิชาการ มากที่สุด สถานที่ที่ใช้คือ ห้องปฏิบัติการสาขาวิชา ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา สำหรับด้าน ลักษณะของสารสนเทศที่ใช้อันดับแรกได้แก่ ใช้สารสนเทศเกี่ยวกับการศึกษาวิชาการและความรู้ รองลงมาคือ ข่าวสารต่าง ๆ แหล่งสารสนเทศที่ผู้ใช้เข้าถึงระดับมาก คือ ศูนย์บรรณสารและ สื่อการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สารสนเทศที่ได้พบว่าตรงกับความต้องการใช้ในระดับ มาก เครื่องมือช่วยค้นที่ใช้มากคือ Yahoo และ Google โดยส่วนใหญ่จะใช้สารสนเทศฉบับเต็ม การจัดเก็บสารสนเทศที่ค้นได้ส่วนมากใช้การอ่านผลลัพธ์บนหน้าจอและสิ่งพิมพ์ ด้านความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์ด้านต่างๆ ของอินเทอร์เน็ต พบว่า อินเทอร์เน็ตมีประโยชน์ด้านการสื่อสาร การ แก้ปัญหาสารสนเทศไม่มีในห้องสมุด ช่วยเพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษา ปัญหาอุปสรรค พบว่า สารสนเทศมีมากเกินไป การโหลดข้อมูลช้าต้องใช้เวลาในการเลือกแหล่งสารสนเทศ ปัญหา ด้านฮาร์ดแวร์ ได้แก่ สมรรถนะของเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านซอฟต์แวร์ไม่ทันสมัย ด้านเครือข่าย ช้า ขัดข้องบ่อย และด้านการบริการ เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มสถานที่ และขยายเวลา เปิดและเวลาให้บริการ

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544: 97) ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนมากที่สุด มีความถี่ของการใช้สารสนเทศส่วนใหญ่ 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ มีความต้องการสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยมากที่สุด ซึ่งมีอายุสารสนเทศส่วนใหญ่ 1-3 ปี ด้านประสบการณ์ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุด 1-5 ปี ส่วนพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในด้านประเภทของสารสนเทศ ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ในระดับมาก ได้แก่ หนังสือตำราวิชาการ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารวิชาการ และหนังสือพิมพ์ และที่อยู่ในระดับน้อยคือ นามานุกรม ส่วนสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ หรือไอทีคนวัสดุ มีพฤติกรรมการใช้อยู่ในระดับน้อย ขณะเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเกี่ยวกับการใช้บัตรรายการ บรรณานุกรม ดรรชนีวารสาร บทคัดย่อ สารระสังเขป และอินเทอร์เน็ต และเครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศในกลุ่มประเภทฐานข้อมูลต่าง ๆ มีพฤติกรรมการใช้ในระดับปานกลาง แหล่งสารสนเทศ พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีพฤติกรรมใช้แหล่งสารสนเทศในระดับปานกลาง ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ และเพื่อน ผู้ร่วมงาน อาจารย์ บุคลากร ผู้เชี่ยวชาญภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น ศูนย์สารสนเทศอื่น ๆ เป็นต้น

ฐานนี้ สีเฉลียว (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงสภาพและปัญหาการใช้สารสนเทศทางการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ของอาจารย์ นิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเป็นการศึกษาถึงสภาพและเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ของอาจารย์ นิสิต นักศึกษา จำนวน 330 คน จากมหาวิทยาลัยของรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีสภาพการใช้สารสนเทศทางการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านแหล่งสารสนเทศและด้านวัตถุประสงค์ที่ใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการใช้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับปานกลาง สำหรับนักศึกษาที่สังกัดกลุ่มวิชาต่างกัน มีสภาพการใช้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่นิสิต นักศึกษากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีสภาพการใช้ด้านแหล่งสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตมากกว่านิสิต นักศึกษากลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกันในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ขณะที่กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นพลักษณ์ ทองศาสตร์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กับนักศึกษา จำนวน 712 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศใกล้เคียงกันคือต้องการสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อทำรายงาน สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์มากที่สุด วิธีการค้นหาสารสนเทศจำนวนสูงสุดคือเดินดูตามชั้นหนังสือ การค้นหาเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจในสาระสำคัญมีมากที่สุด ด้านความคิดเห็น พบว่า นักศึกษาเห็นว่าสารสนเทศมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนมากแหล่งสารสนเทศที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศภายนอกสถาบันการศึกษา ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการใช้โดยรวมในระดับมากที่สุดคือ หนังสือตำราทางวิชาการ หนังสือประกอบตำราเรียน หนังสืออ้างอิง รายงานการวิจัย สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ และวารสารทางวิชาการภาษาไทย บริการที่นักศึกษาต้องการใช้จากแหล่งสารสนเทศมากที่สุดคือ บริการตอบคำถามช่วยค้นหาสารสนเทศ บริการอินเทอร์เน็ตค้นหาสารสนเทศจากเว็บไซต์ต่าง ๆ บริการฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM และบริการฐานข้อมูลออนไลน์ ปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสาขาวิทยบริการ พบในระดับมากที่สุดคือ หนังสือใหม่ออกบริการล่าช้า หนังสือชื่อเรื่องที่ต้องการมีน้อย จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ และวารสารทางวิชาการมีน้อย

อำไพ ศิริบุญพงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก จำนวน 305 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาใช้สารสนเทศในสาขาวิชาการศึกษา และสังคมวิทยา มากที่สุด ประเภทของสารสนเทศ นักศึกษาต้องการใช้สื่อ

สิ่งพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์โดยรวมในระดับปานกลาง ต้องการใช้อิเล็กทรอนิกส์โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

สุภาพร เอียบสกุล (2546:112-113) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้บริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ของนักศึกษาในด้านวัตถุประสงค์ ภาษาที่ใช้ วิธีการเข้าถึง ความถี่ สถานที่เข้าใช้และกลุ่มของบริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ และกลุ่มสาขาวิชาและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน ให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้บริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามข่าวสาร เพื่อประกอบการเรียนการสอน ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และใช้เพื่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศจากกลุ่มที่สนใจในระดับมาก สถานที่ใช้ส่วนใหญ่ นักศึกษาใช้จากที่บ้านในระดับปานกลาง และในอนาคตคาดว่าจะใช้ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตในระดับมาก ด้านบริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า นักศึกษาใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ใช้บริการเว็บไซต์ให้บริการค้นหาข้อมูลและเว็บท่า Library resource กลุ่มข่าว และกระดานข่าว ด้านเนื้อหาสารสนเทศบนเว็บไซต์ พบว่านักศึกษานำเนื้อหาสารสนเทศในหัวข้อการศึกษาในระดับมาก ส่วนใช้เนื้อหาสารสนเทศในหัวข้อสื่อและข่าวสาร คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ข้อมูลท่องเที่ยว ข้อมูลศิลปะและวัฒนธรรม ข้อมูลสังคมและผู้คน ข้อมูลกีฬาและสุขภาพ ข้อมูลส่วนราชการและองค์การ และข้อมูลสังคมศาสตร์ในระดับปานกลาง

ธนิศา สุขขารมย์ (2547: 79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการกำหนดหัวข้อและจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้สารสนเทศและเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศในการจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ใช้แบบสอบถามจำนวน 298 ชุด กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคปกติที่ผ่านการอนุมัติเค้าโครงวิทยานิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2543-2545 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ได้แนวคิดเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์เมื่อศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 แหล่งที่ก่อให้เกิดแนวคิดเพื่อนำมากำหนดเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์คือ ความ

สนใจของตัวนิสิตเอง และช่วงเวลาที่นิสิตนำแนวคิดที่ได้มากำหนดเป็นหัวข้อปริญญาานิพนธ์ใช้ระยะเวลา 3 เดือน บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ได้ไปขอความรู้ ข้อมูล คำแนะนำ ฯลฯ ในการกำหนดหัวข้อปริญญาานิพนธ์คือ อาจารย์ที่ปรึกษาในการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ส่วนเกณฑ์ที่นิสิตใช้ในการกำหนดหัวข้อปริญญาานิพนธ์คือ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการประยุกต์เพื่อใช้แก้ปัญหา ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ สารสนเทศสำคัญที่นิสิตนำมาใช้เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดคือ ปริญญาานิพนธ์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ส่วนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำปริญญาานิพนธ์ ส่วนใหญ่นำความรู้มาจากการเรียนรายวิชาในหลักสูตร จากประสบการณ์การทำงานหรือนำความรู้ที่เคยศึกษามาในระดับปริญญาตรี และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง สำหรับการชี้แหล่งสารสนเทศในการจัดทำเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ พบว่า แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันที่นิสิตใช้ ได้แก่ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในระดับมากที่สุด แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลใช้มากที่สุดคือ อาจารย์ที่ปรึกษาในการควบคุมปริญญาานิพนธ์โดยมีการใช้อยู่ในระดับมาตรฐานข้อมูลที่นิสิตใช้ส่วนใหญ่คือ ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ในระดับปานกลาง วัสดุสารสนเทศที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้คือ ตำราภาษาไทยในสาขาวิชาและที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศส่วนใหญ่นิสิตใช้การค้นหาสารสนเทศจากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมที่พบในสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาโดยมีการใช้อยู่ในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไลยา (Lya 1996: 129-132) ได้ศึกษาวิเคราะห์การอ้างถึงวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยไมด์กูรี (Maiduguri University) ประเทศไนจีเรีย จำนวน 56 เล่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ประเภทสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาใช้ในการอ้างถึงคือ ตำราวิชาการเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์มากกว่าวัสดุสารสนเทศประเภทอื่นๆ และผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรนำวารสารด้านการศึกษา มาจัดเรียงบนชั้นเพื่อให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสามารถค้นหาได้

ซูบระแมนยัน (Subrahmanyam 1983: 200-204) ได้ศึกษาพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษาปริญญาเอกที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ ในสาขาสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย Sri Venkateswara เมือง Tirupati โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจแหล่งของสารสนเทศที่แตกต่างกันที่นักศึกษาปริญญาเอกทางสังคมศาสตร์ใช้ในการรวบรวมสารสนเทศที่

เป็นประโยชน์ในงานวิจัยของเขา เพื่อให้เข้าใจการขยายการใช้บริการที่เสนอโดยห้องสมุด และเพื่อทราบแนวความคิดของนักวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงบริการของห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาจากทุกสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ 32 คน จะถูกสัมภาษณ์ถึงการเลือกหัวข้อ การรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีเข้าถึงสารสนเทศ การใช้บริการห้องสมุดและแนวความคิดสำหรับการพัฒนาระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของบริการห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกหัวข้อจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนั้นเลือกหัวข้อด้วยตนเอง โดยพิจารณาถึงการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อน นักศึกษาร้อยละ 53.0 อ่านวรรณกรรมในเชิงความรู้เพื่อให้เกิดความรู้พื้นฐานและการอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิทยานิพนธ์ในการศึกษาค้นคว้าในระดับมากที่สุด ขณะที่ใช้วารสาร สารสังเขปและดรรชนีในระดับน้อย และใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล เช่น อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนนักศึกษาร่วมสถาบัน เป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษาอีกแหล่งหนึ่ง ในการเข้าถึงสารสนเทศ นักศึกษาร้อยละ 59.0 ใช้รายการบัตรเรื่องในการเข้าถึงสารสนเทศและร้อยละ 41.0 จะไปที่คั่นหนังสือและคั่นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่ชั้นหนังสือโดยตรง

บอนซิริ (Bonzi 2002: Abstracts) ได้ศึกษาเกณฑ์ที่ระบุถึงคุณลักษณะของผู้ใช้และคุณลักษณะของเอกสารในการค้นคืนสารสนเทศในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเกณฑ์ในการอ้างอิงโดยการประเมินค่าการใช้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพความต้องการในการใช้สารสนเทศ และเพื่อให้ผู้ใช้ได้คาดคะเนถึง คุณลักษณะของเอกสารว่ามีอยู่ตามเกณฑ์หรือไม่มีอยู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการคาดคะเนจะตรงกับความต้องการด้วยหรือไม่ และเพื่อเป็นพื้นฐานในเรื่องของความคิดรวบยอดในการออกแบบ และการประเมินระบบการค้นคืนสารสนเทศเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจ โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีและนักศึกษาระดับปริญญาโท ในสถาบันการศึกษาของรัฐ ในด้านพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศและสภาพการใช้สารสนเทศที่แท้จริง ผลการศึกษา พบว่า 1) เกณฑ์ที่ระบุถึงคุณลักษณะของเอกสาร ได้แก่ ชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ ปีที่พิมพ์ ระยะเวลา ความถี่ในการใช้ 2) เกณฑ์ที่ระบุถึงคุณลักษณะของผู้ใช้เอกสาร ได้แก่ ความสำคัญของสารนิเทศของเอกสาร การกำหนดแหล่งสารสนเทศในการตอบคำถาม 3) คุณลักษณะของแต่ละบุคคลที่ใช้เอกสาร ได้แก่ ข้อตกลงเกี่ยวกับเอกสารในการเตรียมสารสนเทศและสภาพส่วนบุคคล เช่น เวลาในการปฏิบัติงานของผู้ใช้

เนสเซอร์ (Nasser 2004: 315-320) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในซาอุดีอาระเบีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในมหาวิทยาลัย ตัวแปรในการวิจัยได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาเอก ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตและความรู้ที่ได้จากมหาวิทยาลัย มีกลุ่มตัวอย่าง 480 คน พื้นที่วิจัย คือ มหาวิทยาลัย Umm Al-qura University , King Soud University, and King Fahad University โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิงผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครึ่งหนึ่ง มีความต้องการสารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และมีนักศึกษาอีกครึ่งหนึ่งมีความต้องการสารสนเทศจากห้องเรียนซึ่งในจำนวนนี้พบว่าร้อยละ 61.1 มีความต้องการสารสนเทศเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ร้อยละ 59.8 ต้องการสารสนเทศในเรื่องอื่น ๆ ซึ่งมีเพียงร้อยละ 18.4 ต้องการสารสนเทศเพื่อนำเสนอผลงาน และร้อยละ 8.6 ต้องสารสนเทศอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวกับการศึกษา และทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ สาขาวิชาเอกกับปริมาณการใช้ และการเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้สถิติ Anova พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัญหาอุปสรรคในการใช้สารสนเทศพบว่า ส่วนใหญ่ การบริการของบรรณารักษ์ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอในการให้บริการ

ไซมอน (Simon 1995: Abstracts) ได้ศึกษาเทคนิคในการแสวงหาสารสนเทศ ความแตกต่างในกลยุทธ์ของการรับรู้ และพฤติกรรมในการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบกลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาประสบผลสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศจากการแนะนำของบรรณารักษ์อย่างไร และเพื่อให้ให้นักศึกษาได้สรุปและอภิปรายเกี่ยวกับประเภทของสารสนเทศ วิธีการศึกษา โดยการออกแบบสอบถามแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเวเนซุเอลา จำนวน 112 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบสูงและมีความพร้อมในการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการในการค้นหาสารสนเทศจากบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของนักศึกษาที่กำลังทำวิจัยคือ ต้องการให้ห้องสมุดรวบรวมสารสนเทศทางด้านกฎหมาย และทางด้านวิศวกรรมให้มากกว่าสารสนเทศอื่นๆ และหัวข้อคำที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ ก่อนและหลังออกแบบสอบถาม ควรทำตารางรายงานในระหว่างการค้นหาสารสนเทศ ข้อมูลที่รวบรวมได้ จะเปลี่ยนแปลงในรูปของเส้นกราฟ ซึ่ง

ขึ้นอยู่กับความสำคัญของหัวเรื่อง ความรู้และประสบการณ์ในการค้นหา ระยะเวลา การกำหนดรูปแบบสอบถาม และกลยุทธ์ในการค้นหาสารสนเทศ ในระหว่างการศึกษพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาควรพิจารณาและทำการสำรวจห้องสมุด ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ในการค้นหาฐานข้อมูล นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการผลการสืบค้นสารสนเทศที่ให้ข้อมูลครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ และไม่ต้องการผลการสืบค้นที่เป็นเพียงบรรณานุกรม และเนื้อหาโดยสรุปเท่านั้น และต้องการให้มีบริการยืมระหว่างห้องสมุดเพราะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการทำวิจัย

ลิว (Lui 2005: 583-592) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้สื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากมหาวิทยาลัยซาน โฮเซ (San Jose State University) สหรัฐอเมริกา โดยการสุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากหลายสาขาวิชา ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 133 ชุด ประกอบด้วยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ จำนวน 42 ชุด สาขาบริหารธุรกิจ จำนวน 33 ชุด สาขาคอมพิวเตอร์ จำนวน 35 และสาขาสังคมศาสตร์ จำนวน 23 ชุด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศครั้งแรกในการศึกษา ใช้ห้องสมุดออนไลน์สูงสุด ร้อยละ 51.9 รองลงมาใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตร้อยละ 28.6 ใช้ห้องสมุดประเภทวารสารและหนังสือ ร้อยละ 15.8 ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 84.2 และนักศึกษารับประทานสารสนเทศแบบออนไลน์เป็นบางครั้ง และอ่านแบบออนไลน์ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 39.1 และ 33.8 ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับนักศึกษานักศึกษาที่ใช้สารสนเทศจากห้องสมุดแบบดั้งเดิมกับห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 85.7 และใช้ ห้องสมุดแบบดั้งเดิมร้อยละ 75.9

บาร์เรต (Barrett 2005: 324-331) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ (The Information-Seeking Habits of Graduate Student Researchers in the Humanities) ถึงรูปแบบการแสวงหาสารสนเทศของความแตกต่างจากกลุ่มคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยคือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ จำนวน 10 คน ที่มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นออนแทรีโอ (University of Western Ontario) วิธีการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์นักศึกษาระหว่างเดือน มิถุนายน – กรกฎาคม 2547 โดยมีข้อคำถาม 5 ข้อคือ 1) ความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งคำถามข้อนี้ถามเพื่อดูว่ากลุ่มตัวอย่างมีวิธีการค้นหาสารสนเทศผ่านทางสื่อเทคโนโลยีเป็นอย่างไร 2) ระหว่างการแสวงหาสารสนเทศติดต่อกับใครบ้าง ในคำถามนี้ถามดูว่ากลุ่มตัวอย่างติดต่อกับบุคคลใดบ่อยที่สุดในระหว่างทำวิจัย 3) แสวงหาสารสนเทศจากแหล่ง

โตบ้าง 4) รูปแบบการค้นหาสารสนเทศเป็นแบบใด และ5) กระบวนการแรกในการเริ่มทำวิจัยมีการแสวงหาสารสนเทศอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการทำวิจัย ซึ่งใช้วารสารออนไลน์มากที่สุด ใช้เว็บโอแพกเป็นเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลซีดี-รอม ใช้อินเทอร์เน็ตประเภทโปรแกรมค้นหา(search engines) และเว็บไซต์ต่าง ๆ ในการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด สำหรับแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายเช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ พิพิธภัณฑน์ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนร่วมสถาบันในบางครั้ง และใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สารสนเทศที่ใช้ส่วนใหญ่ได้แก่ หนังสือ วารสารวิชาการ เทป ซีดี-รอม สำหรับประเด็นการค้นหาสารสนเทศส่วนใหญ่ นักศึกษาจะใช้วิธีค้นหาสารสนเทศให้ได้มากที่สุดแล้วค่อยนำมาพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศที่สำคัญเท่านั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ของ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ และ การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. การพัฒนาเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท ทุกสาขาวิชา หลักสูตรภาษาไทย ที่ลงทะเบียนเรียนภาคฤดูร้อนตามรายวิชา และลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547 คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 333 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สังกัดภาควิชา/สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาควิชาสังคมศาสตร์	184	109
ภาควิชาศึกษาศาสตร์	112	83
ภาควิชามนุษยศาสตร์	37	28
รวม	333	220

หมายเหตุ รายงานจำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนและกำลังศึกษาของ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547

1.2 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาโททุกสาขาวิชา
หลักสูตรภาษาไทย ที่ลงทะเบียนเรียนภาคฤดูร้อนตามรายวิชา และลงทะเบียนทำวิทยานิพนธ์ภาค
เรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547 คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
จำนวน 333 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการใช้สูตรของ Taro Yamane
(Yamane, 1973:725) รายละเอียดต่อไปนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้ให้ความคลาดเคลื่อน = 0.05

$$\text{แทนค่าสูตร } N = \frac{33}{1 + 333(0.05)^2}$$

$$n = 182$$

เพื่อความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ปรับเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 220 คน (ดังรายละเอียดในตาราง 3.1)

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนสืบค้นจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการออกแบบแบบสอบถามให้เหมาะสม

2.2 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ทำการสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะแบบคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด (Open Ended and Close Ended Question) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist) และคำถามปลายเปิดและปลายปิด (Open-Close Ended Questions)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งได้ปรับปรุงมาจากลิเคิร์ต (Likert scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับการใช้ดังนี้

ระดับการใช้สารสนเทศ	การให้คะแนน		
ปฏิบัติมากที่สุด	มีค่าคะแนน	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	มีค่าคะแนน	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	มีค่าคะแนน	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	มีค่าคะแนน	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน	1	คะแนน

หลักเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	การแปลผล
4.50 – 5.00	มีการใช้ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีการใช้ในระดับมาก
2.50 – 3.49	มีการใช้ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีการใช้ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีการใช้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด (Open End Questions) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดและข้อเสนอแนะในด้านการใช้แหล่งสารสนเทศ ด้านการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ ด้านการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตลอดจนด้านอื่น ๆ ได้อย่างอิสระ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังนี้

ตัวแปรอิสระคือ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์

ตัวแปรตามคือ การใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย การใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ

4. การพัฒนาเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการพัฒนาเครื่องมือโดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ออกแบบแล้วไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบและปรับปรุงภาษา

4.2 นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับนักศึกษาระดับปริญญาโท ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาโท สถาบันวิจัยประชากรและสังคมศาสตร์ และสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบทในมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 40 ฉบับ

4.3 นำแบบสอบถามทั้ง 40 ฉบับ มาหาค่าความเที่ยงเชิงเนื้อหา ตามวิธีทางสถิติดังนี้

4.3.1 นำแบบสอบถามทั้ง 40 ฉบับ มาลงรหัสด้วยคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรม SPSS ในการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.2 ทำการทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach Alpha Coefficient) (พวา พันธุ์เมฆา, 2545: 184)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(\frac{1 - \sum s_i^2}{s_i^2} \right)$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ค่าความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของข้อคำถาม

s_i^2 = กำลังสองของค่าความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_i^2 = กำลังสองของค่าความแปรปรวนทั้งฉบับ

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ได้เท่ากับ 0.91

4.3.3 นำเสนอผลค่าความเที่ยงของแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมรับทราบแล้วพร้อมนำแบบสอบถามออกเก็บข้อมูลจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548 ถึง 10 มีนาคม 2548 โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ขอนหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงคณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจาก นักศึกษาก่อนนักศึกษาเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน โดยแจกแบบสอบถามกับนักศึกษาทุกคนที่เข้า เรียนตามตารางเรียนในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2547 จะต้องไม่ให้ซ้ำกันและรับ แบบสอบถามคืนหลังเลิกเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ แล้วทำการคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทุกวัตถุประสงค์เท่านั้น หาก แบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์หรือไม่ตอบทุกวัตถุประสงค์ จะถูกคัดออก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 300 ฉบับ ได้รับกลับและคัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73.33

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 13 (Statistical Package for the Social Sciences) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) ด้วยสถิติจำนวนและร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

6.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ได้เลือกใช้สถิตินอนพาราเมตริกในการทดสอบผลการวิจัย ซึ่งสถิตินอนพาราเมตริกมีข้อจำกัดและข้อดีดังนี้

6.3.1 ไม่มีความจำกัดในระดับการวัด

6.3.2 การแจกแจงข้อมูลเป็นแบบใดก็ได้ (Distribution Free)

6.3.3 ข้อตกลงไม่จำเป็นต้องมีครบทุกข้อเหมือนกับสถิติพาราเมตริก (non-assumption)

6.3.4 ไม่มีข้อจำกัดเรื่องกลุ่มตัวอย่าง

6.3.5 มีประสิทธิภาพในการทดสอบได้แม่นยำสูง

6.4 การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิตินอนพาราเมตริกใน 2 ลักษณะดังนี้

6.4.1 การเปรียบเทียบ การใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติอนพาราเมตริก Mann-Whitney U Test

6.4.2 การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศจำแนกตามการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกสองทางแบบอนพาราเมตริก (Two - Way Analysis of Variances By Non - parametric Method) ด้วยสถิติ Friedman Two-Way Analysis of Variance by Ranks Test ทำการทดสอบรายคู่ โดย Wilcoxon Test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้ สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตลอดจนศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ โดยมี ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยได้ 5 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้ สารสนเทศประเภทต่าง ๆ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 220 คน ประกอบด้วย อายุ ชั้นปี ที่ศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
22-29 ปี	116	52.7
30-45 ปี	104	47.3
รวม	220	100.0
ชั้นปีที่ศึกษา		
ปีที่ 1 - 2	139	63.2
ปีที่ 3 - 5	81	36.8
รวม	220	100.0
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี		
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	78.6
วิทยาศาสตร์	47	21.4
รวม	220	100.0
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ		
ผ่าน	153	69.5
ไม่ผ่าน	67	30.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 4.1 เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22-29 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 52.7) รองลงมามีอายุตั้งแต่ 30-45 ปี จำนวน 104 คน (ร้อยละ 47.3) ชั้นปีที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-2 จำนวน 139 คน (ร้อยละ 63.2) รองลงมาชั้นปีการศึกษาปีที่ 3-5 จำนวน 81 คน (ร้อยละ 36.8) สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ จำนวน 173 คน (ร้อยละ 78.6) รองลงมาสายวิทยาศาสตร์ จำนวน 47 คน (ร้อยละ 21.4) และผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่มีผลการสอบผ่าน จำนวน 153 คน (ร้อยละ 69.5) และสอบไม่ผ่าน จำนวน 67 คน (ร้อยละ 30.5)

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทประเภทต่างๆ

2.1 การใช้แหล่งสารสนเทศ ประกอบด้วย แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งบุคคล แหล่งที่เป็นสื่อมวลชน แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ของไทยและต่างประเทศได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	การทำรายงาน		การสอบประจำรายวิชา		การทำโครงการวิจัย		การทำวิทยานิพนธ์					
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล			
1. แหล่งสารสนเทศ(ไม่รวมเว็บไซต์)												
ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ ม.มหิดล	4.07	1.12	มาก	3.30	1.46	ปานกลาง	3.53	1.51	มาก	3.38	1.62	ปานกลาง
สำนักหอสมุด ม.มหิดล	3.39	1.37	ปานกลาง	2.92	1.52	ปานกลาง	3.10	1.54	ปานกลาง	3.83	1.19	มาก
ห้องสมุดคณะอื่นภายใน ม.มหิดล	3.30	1.33	ปานกลาง	2.45	1.35	น้อย	2.85	1.55	ปานกลาง	2.86	1.59	ปานกลาง
ศูนย์สารสนเทศ/ห้องสมุดอื่นนอก ม.มหิดล	3.89	1.29	มาก	3.70	1.46	มาก	3.74	1.44	มาก	3.88	1.25	มาก
สถาบันวิจัยอื่น นอกม.มหิดล	4.21	1.29	มาก	3.56	1.69	มาก	3.99	1.47	มาก	3.93	1.41	มาก
พิพิธภัณฑ์	3.83	1.45	มาก	3.18	1.76	ปานกลาง	3.63	1.66	มาก	3.70	1.50	มาก
อาจารย์	3.10	1.54	ปานกลาง	2.20	1.25	น้อย	2.66	1.47	ปานกลาง	4.00	1.28	มาก
ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ	2.97	1.38	ปานกลาง	2.54	1.47	ปานกลาง	3.06	1.59	ปานกลาง	4.37	0.97	มาก
เพื่อน	3.04	1.29	ปานกลาง	3.10	1.47	ปานกลาง	2.97	1.37	ปานกลาง	3.36	1.45	ปานกลาง
ญาติ	3.40	1.49	ปานกลาง	3.44	1.48	ปานกลาง	3.58	1.44	มาก	3.41	1.56	ปานกลาง
หนังสือพิมพ์	3.21	1.36	ปานกลาง	3.41	1.49	ปานกลาง	3.24	1.43	ปานกลาง	3.01	1.50	ปานกลาง
รวม	3.49	0.70	ปานกลาง	3.07	0.86	ปานกลาง	3.31	0.99	ปานกลาง	3.61	0.76	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	การทำงาน		การสอบประจำรายวิชา		การทำโครงการวิจัย		การทำวิทยานิพนธ์					
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล			
2. แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต												
(1) เว็บไซต์ภายใน ม.มหิดล												
เว็บไซต์ห้องสมุดคณะ	2.84	1.59	ปานกลาง	2.55	1.53	ปานกลาง	2.72	1.53	ปานกลาง	4.10	1.13	มาก
คลังศาสตร์และมนุษยศาสตร์	3.46	1.45	ปานกลาง	3.23	1.50	ปานกลาง	3.34	1.55	ปานกลาง	4.10	1.10	มาก
เว็บไซต์สำนักหอสมุด												
เว็บไซต์ห้องสมุดคณะ/สถาบันอื่น												
ใน ม.มหิดล	2.82	1.68	ปานกลาง	2.75	1.72	ปานกลาง	2.75	1.71	ปานกลาง	4.49	0.88	มาก
(2) เว็บไซต์นอก ม.มหิดล												
เว็บไซต์สถาบันการศึกษา												
ไทย	3.27	1.42	ปานกลาง	2.97	1.44	ปานกลาง	3.41	1.51	ปานกลาง	4.33	0.89	มาก
ต่างประเทศ	2.61	1.55	ปานกลาง	2.47	1.48	น้อย	2.90	1.55	ปานกลาง	4.23	1.09	มาก
เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการ												
ไทย	2.94	1.49	ปานกลาง	2.70	1.46	ปานกลาง	3.20	1.47	ปานกลาง	4.08	1.10	มาก
ต่างประเทศ	2.30	1.47	น้อย	2.32	1.47	น้อย	2.70	1.54	ปานกลาง	4.27	1.07	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	การทำรายงาน			การสอบประจำรายวิชา			การทำโครงการวิจัย			การทำวิทยานิพนธ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
เว็บไซต์ประเภทสื่อมวลชน												
ไทย	2.78	1.42	ปานกลาง	2.60	1.38	ปานกลาง	2.96	1.50	ปานกลาง	4.13	1.07	มาก
ต่างประเทศ	2.23	1.46	น้อย	2.20	1.42	น้อย	2.70	1.61	ปานกลาง	4.20	1.17	มาก
สถาบันวิจัย												
ไทย	2.59	1.49	ปานกลาง	2.44	1.49	น้อย	2.75	1.53	ปานกลาง	4.20	1.17	มาก
ต่างประเทศ	2.17	1.43	น้อย	2.15	1.42	น้อย	2.54	1.54	ปานกลาง	4.15	1.09	มาก
รวม	2.73	1.05	ปานกลาง	2.58	1.07	ปานกลาง	2.91	1.13	ปานกลาง	4.21	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม	3.11	0.45	ปานกลาง	2.83	0.40	ปานกลาง	3.11	0.49	ปานกลาง	3.91	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ โดยมีการใช้สูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้

การใช้แหล่งสารสนเทศโดยเฉลี่ยรวมทุกด้าน พบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) รองลงมาใช้แหล่งสารสนเทศในระดับปานกลาง เพื่อการทำรายงาน ($\bar{X}=3.11$) และเพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=3.11$) ตามลำดับ

การใช้แหล่งสารสนเทศโดยเฉลี่ยรวมด้านการใช้แหล่งสารสนเทศ(ไม่รวมเว็บไซต์) พบว่า นักศึกษาใช้ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) รองลงมาใช้ในระดับปานกลาง เพื่อการทำรายงาน ($\bar{X}=3.49$) และในการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=3.31$) ตามลำดับ

การใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยรวมพบว่า นักศึกษาใช้เพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาใช้ ในระดับปานกลาง เพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=2.91$) และเพื่อการทำรายงาน ($\bar{X}=2.73$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้ แหล่งสารสนเทศ(ไม่รวมเว็บไซต์) เป็นรายชื่อพบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับการใช้สูงสุด 3 อันดับดังนี้

เพื่อการทำรายงาน นักศึกษาใช้สถาบันวิจัยอื่นนอก ม.มหิดลสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาใช้ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) และใช้ศูนย์สารสนเทศ/ห้องสมุดอื่นนอก ม.มหิดลในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$)

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้ศูนย์สารสนเทศ/ห้องสมุดอื่นนอก ม.มหิดลสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) รองลงมาใช้สถาบันวิจัยอื่นนอก ม.มหิดลในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) และใช้ญาติในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$)

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้สถาบันวิจัยอื่นนอก ม.มหิดลสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) รองลงมาใช้ศูนย์สารสนเทศ/ห้องสมุดอื่นนอก ม.มหิดลในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) และใช้พิพิธภัณฑ์ ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) รองลงมาใช้อาจารย์ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และใช้สถาบันวิจัยอื่นนอก ม.มหิดลในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาการใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเป็นรายชื่อพบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับการใช้สูงสุด 3 อันดับ ดังนี้

เพื่อการทำรายงาน นักศึกษาใช้เว็บไซต์ของสำนักหอสมุด ม.มหิดลสูงที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) รองลงมาใช้เว็บไซต์สถาบันการศึกษาของไทยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$) ใช้เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการของไทยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$) เช่นเดียวกัน

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้เว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดลสูงที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$) รองลงมาใช้เว็บไซต์สถาบันการศึกษาของไทยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.97$) และใช้เว็บไซต์ห้องสมุดคณะ/สถาบันอื่นใน ม.มหิดล ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.75$)

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้เว็บไซต์สถาบันการศึกษาของไทยสูงที่สุดในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$) รองลงมาใช้เว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) ใช้เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการของไทยในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$) เช่นเดียวกัน

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้เว็บไซต์ห้องสมุดอื่น ๆ ภายในม.มหิดลสูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) รองลงมาใช้เว็บไซต์สถาบันการศึกษาของไทย ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$) ใช้เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการของต่างประเทศ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$)

2.2 การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ ประกอบด้วย เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศภายใน ม.มหิดล ภายนอกม.มหิดล และเครื่องมือช่วยค้นประเภทโปรแกรมค้นหา ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงการใช้เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการ	การทำรายงาน			การสอบประจำรายวิชา			การทำโครงการวิจัย			การทำวิทยานิพนธ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ค้นจากเว็บไซต์สำนักหอสมุด												
มหาวิทยาลัยมหิดล												
(1) Electronic Resources												
- E-Journal : List	4.11	1.35	มาก	3.30	1.54	ปานกลาง	3.29	1.61	ปานกลาง	3.44	1.53	ปานกลาง
- E-Book : List	2.95	1.50	ปานกลาง	2.72	1.58	ปานกลาง	2.67	1.59	ปานกลาง	2.78	1.57	ปานกลาง
- Database : List	3.13	1.58	ปานกลาง	2.87	1.64	ปานกลาง	3.10	1.67	ปานกลาง	3.18	1.63	ปานกลาง
- CD-ROM : List	2.73	1.68	ปานกลาง	2.48	1.63	น้อย	2.34	1.62	น้อย	2.61	1.57	ปานกลาง
(2) New Resources												
- Books List	2.47	1.47	น้อย	2.39	1.52	น้อย	2.42	1.51	น้อย	2.63	1.45	ปานกลาง
- Thai Journal List	2.66	1.52	ปานกลาง	2.56	1.63	ปานกลาง	2.58	1.59	ปานกลาง	3.17	1.45	ปานกลาง
- CDs List	2.19	1.40	น้อย	2.26	1.51	น้อย	2.27	1.49	น้อย	2.51	1.49	ปานกลาง
(3) Journal List-Printed	3.07	1.41	ปานกลาง	2.29	1.55	น้อย	2.25	1.50	น้อย	3.95	1.16	มาก
(4) Library Catalog												
- MULINET Library Catalog	3.30	1.63	ปานกลาง	2.67	1.64	ปานกลาง	2.89	1.64	ปานกลาง	2.98	1.63	ปานกลาง
- Siriraj Library Catalog	2.23	1.51	น้อย	2.18	1.45	น้อย	2.38	1.53	น้อย	2.52	1.57	ปานกลาง

ตาราง 4.3 (ต่อ)

รายการ	การทำรายงาน			การตอบประจํารายวิชา			การทำโครงการวิจัย			การทำวิทยานิพนธ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
(5) University Knowledge Center	2.20	1.61	น้อย	2.08	1.54	น้อย	2.35	1.61	น้อย	2.72	1.74	ปานกลาง
- Union Catalog	2.36	1.47	น้อย	2.02	1.37	น้อย	2.29	1.51	น้อย	2.48	1.52	น้อย
- Digital Collection	4.10	1.25	มาก	2.01	1.35	น้อย	2.32	1.47	น้อย	2.37	1.49	น้อย
- Reference Databases	2.43	1.58	น้อย	2.17	1.40	น้อย	2.44	1.50	น้อย	2.48	1.50	น้อย
(6) HELLIS Thailand	2.50	1.76	ปานกลาง	2.23	1.66	น้อย	2.45	1.69	น้อย	2.60	1.78	ปานกลาง
- WHO Publication	2.46	1.57	น้อย	2.13	1.43	น้อย	2.39	1.54	น้อย	2.42	1.62	น้อย
(7) Library Services	2.83	1.61	ปานกลาง	2.64	1.54	ปานกลาง	2.82	1.59	ปานกลาง	2.76	1.62	ปานกลาง
(8) Links :												
-Thai Libraries	2.74	1.67	ปานกลาง	2.31	1.65	น้อย	3.34	1.42	ปานกลาง	2.67	1.63	ปานกลาง
-Foreign Libraries	2.70	1.55	ปานกลาง	2.24	1.44	น้อย	2.93	1.44	ปานกลาง	2.47	1.52	น้อย
-Interesting Websites	2.78	1.55	ปานกลาง	2.23	1.46	น้อย	2.76	1.52	ปานกลาง	2.59	1.58	ปานกลาง
(9) THAINATIS Medical Associated Center	2.32	1.59	น้อย	2.10	1.46	น้อย	2.40	1.53	น้อย	2.35	1.60	น้อย
รวม	2.77	0.98	ปานกลาง	2.38	1.18	น้อย	2.49	1.15	น้อย	2.86	1.15	ปานกลาง

ตาราง 4.3 (ต่อ)

รายการ	การทำรายงาน			การสอบประจำรายวิชา			การทำโครงการวิจัย			การทำวิทยานิพนธ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
2. ค้นจากเว็บไซต์ห้องสมุด												
อื่นๆ	2.66	1.52	ปานกลาง	2.72	1.57	ปานกลาง	2.85	1.65	ปานกลาง	2.88	1.66	ปานกลาง
3. ค้นจากโปรแกรมค้นหา												
AltaVista	2.49	1.60	น้อย	2.56	1.69	ปานกลาง	2.68	1.72	ปานกลาง	2.64	1.70	ปานกลาง
Google	4.37	1.12	มาก	3.94	1.43	มาก	4.03	1.41	มาก	4.05	1.42	มาก
Lycos	2.44	1.56	น้อย	2.42	1.60	น้อย	2.46	1.60	น้อย	2.58	1.66	ปานกลาง
Siamguru	2.67	1.61	ปานกลาง	2.66	1.73	ปานกลาง	2.73	1.71	ปานกลาง	2.84	1.74	ปานกลาง
Yahoo	3.66	1.44	มาก	3.47	1.49	ปานกลาง	3.42	1.54	ปานกลาง	3.41	1.56	ปานกลาง
Dogpile	2.29	1.51	น้อย	2.23	1.54	น้อย	2.28	1.56	น้อย	2.37	1.65	น้อย
Mamma	2.18	1.55	น้อย	2.21	1.56	น้อย	2.28	1.58	น้อย	2.36	1.62	น้อย
รวม	2.87	1.13	ปานกลาง	2.79	1.27	ปานกลาง	2.84	1.24	ปานกลาง	2.89	1.30	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.79	0.96	ปานกลาง	2.49	1.13	น้อย	2.59	1.12	ปานกลาง	2.87	1.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 4 ข้อโดยมีการใช้สูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้

เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านตาม วัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อพบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุด ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.87$) รองลงมาใช้ เพื่อการทำรายงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.79$) และเพื่อการทำโครงการวิจัย ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.59$)

เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นจากเว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล โดยเฉลี่ย รวม พบว่า นักศึกษาใช้ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุดในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.86$) รองลงมา ใช้ เพื่อการทำรายงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.77$) และใช้เพื่อการทำโครงการวิจัยในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหาโดยรวม พบว่า นักศึกษาใช้ โปรแกรมค้นหาตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อในระดับปานกลางโดยใช้ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์สูงสุด ($\bar{X}=2.89$) รองลงมาใช้ เพื่อการทำรายงาน ($\bar{X}=2.87$) และเพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=2.84$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล เป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาใช้ เว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อโดย เรียงลำดับการใช้สูงสุด 3 อันดับ ดังนี้

เพื่อการทำรายงานนักศึกษาใช้ E-Journal: List สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) รองลงมาใช้ Digital Collection ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) และใช้ MULINET Library Catalog ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30$)

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้ E-Journal: List สูงที่สุดในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.30$) รองลงมาใช้ Database : List ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.87$) และใช้ E-Book :List ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$)

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้ Links-Thai Libraries สูงที่สุดใน ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) รองลงมาใช้ E-Journal: List ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) และใช้ Database: List ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$) เช่นเดียวกัน

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้ Journal List-Printed สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาใช้ E-Journal:List ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และใช้ Database:List ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากเว็บไซต์ห้องสมุดอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อพบว่า นักศึกษาใช้ในระดับปานกลาง โดยใช้เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ สูงที่สุด ($\bar{X} = 2.88$) รองลงมาใช้เพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X} = 2.85$) และเพื่อทำการสอบประจำรายวิชา ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากโปรแกรมค้นหาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาใช้โปรแกรมค้นหาสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับการใช้สูงที่สุด 3 อันดับดังนี้

เพื่อการทำรายงาน นักศึกษาใช้เว็บไซต์ Google สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาใช้เว็บไซต์ Yahoo ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เช่นเดียวกัน และใช้เว็บไซต์ Siamguru ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$)

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้เว็บไซต์ Google สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาใช้เว็บไซต์ Yahoo ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) เช่นเดียวกัน และใช้เว็บไซต์ Siamguru ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$)

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้ เว็บไซต์ Google สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาใช้เว็บไซต์ Yahoo ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) และใช้ เว็บไซต์ Siamguru ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) เช่นเดียวกัน

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้ เว็บไซต์ Google สูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาใช้เว็บไซต์ Yahoo ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) และใช้เว็บไซต์ Siamguru ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เช่นเดียวกัน

2.3 การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วย สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	การทำรายงาน			การสอบประจำรายวิชา			การทำโครงการวิจัย			การทำวิทยานิพนธ์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. สื่อสิ่งพิมพ์												
หนังสือ	4.50	0.95	มากที่สุด	4.13	1.18	มาก	4.00	1.33	มาก	4.07	1.35	มาก
วารสารวิชาการ	4.06	1.19	มาก	3.70	1.35	มาก	3.82	1.39	มาก	3.87	1.35	มาก
วิทยานิพนธ์	4.21	1.18	มาก	3.67	1.37	มาก	3.92	1.38	มาก	4.05	1.33	มาก
รายงานวิจัย	3.99	1.26	มาก	3.47	1.44	ปานกลาง	3.65	1.51	มาก	3.74	1.48	มาก
รายงานประชุม/สัมมนา	3.35	1.52	ปานกลาง	3.16	1.53	ปานกลาง	3.18	1.56	ปานกลาง	3.27	1.59	ปานกลาง
หนังสือพิมพ์	3.35	1.36	ปานกลาง	2.96	1.47	ปานกลาง	2.93	1.56	ปานกลาง	3.06	1.55	ปานกลาง
รวม	3.91	0.95	มาก	3.51	1.13	มาก	3.58	1.20	มาก	3.68	1.23	มาก
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์												
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	3.02	1.63	ปานกลาง	3.07	1.61	ปานกลาง	3.08	1.65	ปานกลาง	3.11	1.65	ปานกลาง
วารสารอิเล็กทรอนิกส์	3.09	1.57	ปานกลาง	2.95	1.55	ปานกลาง	3.03	1.60	ปานกลาง	3.07	1.63	ปานกลาง
วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์	3.01	1.58	ปานกลาง	3.00	1.58	ปานกลาง	3.10	1.59	ปานกลาง	3.14	1.63	ปานกลาง
รายงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์	2.89	1.59	ปานกลาง	2.84	1.61	ปานกลาง	3.05	1.63	ปานกลาง	2.94	1.63	ปานกลาง
รายงานประชุม/สัมมนาอิเล็กทรอนิกส์	2.66	1.57	ปานกลาง	2.65	1.56	ปานกลาง	2.75	1.57	ปานกลาง	2.70	1.61	ปานกลาง
หนังสือพิมพ์ออนไลน์	2.88	1.58	ปานกลาง	2.75	1.57	ปานกลาง	2.80	1.58	ปานกลาง	2.75	1.65	ปานกลาง
รวม	2.91	1.40	ปานกลาง	2.88	1.42	ปานกลาง	2.97	1.43	ปานกลาง	2.95	1.49	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.41	1.07	ปานกลาง	3.19	1.16	ปานกลาง	3.27	1.19	ปานกลาง	3.13	1.23	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อโดยมีการใช้สูงที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้

การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อโดยเฉลี่ยรวมพบว่า นักศึกษามีการใช้สารสนเทศทุกประเภทในระดับปานกลาง ซึ่งใช้เพื่อการทำรายงานสูงที่สุด ($\bar{X}=3.41$) รองลงมาใช้เพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=3.27$) และใช้เพื่อการสอบประจำรายวิชา ($\bar{X}=3.19$) ตามลำดับ

การใช้สื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉลี่ยรวมพบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อในระดับมาก ซึ่งใช้เพื่อการทำรายงาน สูงที่สุด ($\bar{X}=3.91$) รองลงมาใช้เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ($\bar{X}=3.68$) และเพื่อการทำโครงการวิจัย ($\bar{X}=3.58$) ตามลำดับ

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยเฉลี่ยรวมพบว่า นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อในระดับปานกลาง ซึ่งใช้เพื่อการทำโครงการวิจัยสูงที่สุด ($\bar{X}=2.97$) รองลงมาใช้เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ($\bar{X}=2.95$) และใช้เพื่อการทำรายงาน ($\bar{X}=2.91$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อโดยเรียงลำดับการใช้สูงที่สุด 3 อันดับดังนี้

เพื่อการทำรายงาน นักศึกษาใช้หนังสือสูงที่สุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) รองลงมาใช้วิทยานิพนธ์ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) และใช้วารสารวิชาการในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เช่นเดียวกัน

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ซึ่งใช้หนังสือ สูงที่สุด ($\bar{X}=4.13$) รองลงมาใช้วารสารวิชาการ ($\bar{X}=3.70$) และใช้วิทยานิพนธ์ ($\bar{X}=3.67$) ตามลำดับ

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ซึ่งใช้หนังสือสูงที่สุด ($\bar{X}=4.00$) รองลงมาใช้ วิทยานิพนธ์ ($\bar{X}=3.92$) ใช้วารสารวิชาการ ($\bar{X}=3.82$) ตามลำดับ

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ซึ่งใช้หนังสือสูงที่สุด ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาใช้ วิทยานิพนธ์ ($\bar{X}=4.05$) ใช้วารสารวิชาการ ($\bar{X}=3.87$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับการใช้สูงสุด 3 อันดับดังนี้

เพื่อการทำรายงาน นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ซึ่งใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ($\bar{X}=3.09$) รองลงมาใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.02$) และใช้วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.01$) ตามลำดับ

เพื่อการสอบประจำรายวิชา นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ซึ่งใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ($\bar{X}=3.07$) รองลงมาใช้ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.00$) และใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=2.95$) ตามลำดับ

เพื่อการทำโครงการวิจัย นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ซึ่งใช้วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ($\bar{X}=3.10$) รองลงมาใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.08$) รายงานวิจัยอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.05$) ตามลำดับ

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ซึ่งใช้วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ($\bar{X}=3.14$) รองลงมาใช้นั่งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.11$) และใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.07$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

3.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษานำเสนอตามการทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ดังนี้

การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ แต่ละข้อนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกันโดยมีสมมุติฐานย่อย 16 ข้อ ดังนี้

1.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

1.16 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศ
เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำ
รายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์จำแนกตามอายุ ชั้น
ปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ ได้ผลตามตารางที่ 4.5 –
4.8

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานของนักศึกษา
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann- Whitney U	Z	Sig
อายุ				5560.000	-1.00	0.316
22-29 ปี	116	114.57	13290.00			
30-45 ปี	104	105.96	11020.00			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5348.000	-.62	0.536
ปีที่ 1-2	139	108.47	15078.00			
ปีที่ 3-5	81	113.98	9232.00			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับ ปริญญาตรี				2996.500	-2.77	0.006*
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	173	116.68	20185.50			
วิทยาศาสตร์	47	87.76	4124.50			
รวม	220					

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
ผลการสอบเข้า				4806.500	-.74	0.462
ภาษาอังกฤษ	153	108.42	16587.50			
ผ่าน	67	115.26	7722.50			
ไม่ผ่าน						
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา ผลการสอบเข้า ภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.1 ข้อที่ 1.2 และข้อที่ 1.4

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรีพบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับนักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายวิทยาศาสตร์มีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.3

ตารางที่ 4.6 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาของนักศึกษา
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann- Whitney U	Z	Sig
อายุ				5285.000	-1.59	0.113
22-29 ปี	116	116.94	13565.00			
30-45 ปี	104	103.32	10745.00			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				4965.500	-1.46	0.144
ปีที่ 1-2	139	115.28	16023.50			
ปีที่ 3-5	81	102.30	8286.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับ ปริญญาตรี				3484.500	-1.50	0.133
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	173	113.86	19697.50			
วิทยาศาสตร์	47	98.14	4612.50			
รวม	220					
ผลการสอบเข้า ภาษาอังกฤษ				4614.500	-1.18	0.239
ผ่าน	153	107.16	16395.50			
ไม่ผ่าน	67	118.13	7914.50			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผล

การสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.5 ถึง ข้อที่ 1.8

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยของนักศึกษา
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5720.500	-0.66	0.505
22-29 ปี	116	113.19	13129.50			
30-45 ปี	104	107.50	11180.50			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				4330.500	-2.86	0.004*
ปีที่ 1-2	139	119.85	16658.50			
ปีที่ 3-5	81	94.46	7651.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3095.500	-2.51	0.012*
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	116.11	20086.50			
วิทยาศาสตร์	47	89.86	4223.50			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				5062.000	-0.146	0.884
ผ่าน	153	110.08	16843.00			
ไม่ผ่าน	67	111.45	7467.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.9 และข้อที่ 1.12

เมื่อพิจารณา ชั้นปีการศึกษาและสาขาวิชาเอกในระดับปริญญาตรีพบว่า ชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-2 กับชั้นปีการศึกษาปีที่ 3-5 มีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิจัยแตกต่างกันเช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับนักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายวิทยาศาสตร์มีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.10 และข้อที่ 1.11

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5616.000	-.88	0.377
22-29 ปี	116	106.91	12402.00			
30-45 ปี	104	114.50	11908.00			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5394.000	-.52	0.605
ปีที่ 1-2	139	112.19	15595.00			
ปีที่ 3-5	81	107.59	8715.00			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3985.00	-.21	0.835
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	110.03	19036.00			
วิทยาศาสตร์	47	112.21	5274.00			
รวม	220					

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
ผลการสอบเข้า ภาษาอังกฤษ				5001.000	-.29	0.774
ผ่าน	153	109.69	16782.00			
ไม่ผ่าน	67	112.36	7528.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอก ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 1.13 ถึง ข้อที่ 1.16

3.2 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา นำเสนอตามการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละข้อนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย 16 ข้อ ดังนี้

2.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

2.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศในการทำ
รายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจำแนก
ตาม อายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษได้ผลตาม
ตารางที่ 4.9 – 4.12

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงาน
ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Ranks	Mann- Whitney U	Z	Sig
อายุ				5516.500	-1.10	0.274
22-29 ปี	116	106.06	12302.50			
30-45 ปี	104	115.46	12007.50			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5455.000	-.38	0.702
ปีที่ 1-2	139	109.24	15185.00			
ปีที่ 3-5	81	112.65	9125.00			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3571.000	-1.28	0.201
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	113.36	19611.00			
วิทยาศาสตร์	47	99.98	4699.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4763.000	-0.83	0.404
ผ่าน	153	112.87	17269.00			
ไม่ผ่าน	67	105.09	7041.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อประกอบการทำรายงานพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอก ระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.1 ถึง ข้อที่ 2.4

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5593.500	-.93	0.352
22-29 ปี	116	106.72	12379.50			
30-45 ปี	104	114.72	11930.50			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5092.500	-1.18	0.238
ปีที่ 1-2	139	106.64	14822.50			
ปีที่ 3-5	81	117.13	9487.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3175.000	-2.30	0.021*
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	115.65	200007.00			
วิทยาศาสตร์	47	91.55	4303.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4886.500	-0.55	0.582
ผ่าน	153	112.06	17145.50			
ไม่ผ่าน	67	106.93	7164.50			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.5 ข้อที่ 2.6 และข้อที่ 2.8

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีพบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับนักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกสายวิทยาศาสตร์มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.7

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5518.500	-1.09	0.276
22-29 ปี	116	106.07	12304.50			
30-45 ปี	104	115.44	12005.50			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5419.00	-.46	0.644
ปีที่ 1-2	139	108.99	15149.00			
ปีที่ 3-5	81	113.10	9161.00			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3770.000	-.76	0.445
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	112.22	19412.00			
วิทยาศาสตร์	47	104.21	4898.00			
รวม	220					

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of	Mann-	Z	Sig
		Rank	Ranks	Whitney U		
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4832.00	-.68	0.499
ผ่าน	153	112.42	17200.00	0		
ไม่ผ่าน	67	106.12	7110.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.9 ถึง ข้อที่ 2.12

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of	Mann-	Z	Sig
		Rank	Ranks	Whitney U		
อายุ				4984.000	-2.22	0.026*
22-29 ปี	116	101.47	11770.00			
30-45 ปี	104	120.58	12540.0			
			0			
รวม	220					

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
ชั้นปีการศึกษา				4637.500	-2.18	0.029*
ปีที่ 1-2	139	103.36	14367.50			
ปีที่ 3-5	81	122.75	9942.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3649.500	-1.08	0.282
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	112.90	19532.50			
วิทยาศาสตร์	47	101.65	4777.50			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4684.000	-1.02	0.310
ผ่าน	153	113.39	17348.00			
ไม่ผ่าน	67	103.91	6962.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.12 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีและผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.15 และข้อที่ 2.16

เมื่อพิจารณา อายุและชั้นปีการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 22-29 ปี กับอายุระหว่าง 30-45 ปี และชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-2 กับชั้นปีการศึกษาปีที่ 3-5 พบว่ามีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 2.13 และข้อที่ 2.14

3.3 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา นำเสนอตามสมมติฐานข้อที่ 3 ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศแต่ละข้อ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย 16 ข้อดังนี้

3.1 นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

3.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

3.3 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

3.4 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานแตกต่างกัน

3.5 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

3.6 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

3.7 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

3.8 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อทำการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกัน

3.9 นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

3.10 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

3.11 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีต่างกัน มีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

3.12 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน

3.13 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

3.14 นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

3.15 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีต่างกัน มีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

3.16 นักศึกษาที่มีผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกัน มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อประกอบการทำรายงานการสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปี การศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษแตกต่างกันได้ผลตามตารางที่ 4.13 – 4.16

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5971.000	-.13	0.897
22-29 ปี	116	111.03	12879.00			
30-45 ปี	104	109.91	11431.00			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5590.500	-.09	0.932
ปีที่ 1-2	139	110.78	15398.50			
ปีที่ 3-5	81	110.02	8911.50			
รวม	220					

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3713.000	-.91	0.362
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	112.54	19469.00			
วิทยาศาสตร์	47	103.00	4841.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4723.00	-0.93	0.354
ผ่าน	153	113.13	17309.00			
ไม่ผ่าน	67	104.49	7001.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.13 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำรายงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 3.1 ถึง ข้อที่ 3.4

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการสอบประจำรายวิชา
ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Rank	Mann- Whitney U	Z	Sig
อายุ				6016.500	-.03	0.974
22-29 ปี	116	110.37	12802.50			
30-45 ปี	104	110.65	11507.50			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5470.500	-0.35	0.727
ปีที่ 1-2	139	111.64	15518.50			
ปีที่ 3-5	81	108.54	8791.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3442.000	-1.61	0.107
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	173	114.10	19740.00			
วิทยาศาสตร์	47	97.23	4570.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4856.000	-0.62	0.535
ผ่าน	153	112.26	17176.00			
ไม่ผ่าน	67	106.48	7134.00			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.14 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการสอบประจำรายวิชาพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการสอบประจำ

รายวิชาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อย ข้อที่ 3.5 ถึง ข้อที่ 3.8

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำโครงการวิจัย
ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				5543.200	-1.04	0.299
22-29 ปี	116	106.29	12329.50			
30-45 ปี	104	115.20	11980.5			
			0			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5590.500	-.09	.932
ปีที่ 1-2	139	110.22	15320.50			
ปีที่ 3-5	81	110.98	8989.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3693.000	-.97	0.335
สังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์	173	112.65	19489.00			
วิทยาศาสตร์	47	102.57	4821.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				481.500	-.72	0.469
ผ่าน	153	112.55	17220.50			
ไม่ผ่าน	67	105.81	7089.50			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.15 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำโครงการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อการทำโครงการวิจัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 3.9 ถึง 3.12

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	N	Mean	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	Z	Sig
อายุ				6009.000	-.05	0.961
22-29 ปี	116	110.70	12841.00			
30-45 ปี	104	110.28	11469.00			
รวม	220					
ชั้นปีการศึกษา				5565.500	-.14	0.888
ปีที่ 1-2	139	110.04	15295.50			
ปีที่ 3-5	81	111.29	9014.50			
รวม	220					
สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี				3551.00	-1.33	0.182
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	173	113.47	19631.00	0		
วิทยาศาสตร์	47	99.55	4679.00			
รวม	220					
ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ				4602.500	-1.21	0.227
ผ่าน	153	113.92	17429.50			
ไม่ผ่าน	67	102.69	6880.50			
รวม	220					

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.16 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้ประเภทของสารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานย่อยข้อที่ 3.13 ถึง ข้อที่ 3.14

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ

4.1 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ นำเสนอตามการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ ได้ผลตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้แหล่งสารสนเทศ	N	Mean	Mean Ranks	Friedman Test	df	Sig
				336.314	3	0.000*
การทำรายงาน	220	68.5045	2.35			
การสอบประจำรายวิชา	220	62.2727	1.55			
การทำโครงการวิจัย	220	69.7727	2.36			
การทำวิทยานิพนธ์	220	86.1409	3.74			

* $p < 0.00$

จากตารางที่ 4.17 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศพบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 จากนั้นนำมาทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของวิลคอกซัน ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้แหล่งสารสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้แหล่ง สารสนเทศ	\bar{X}	การทำ รายงาน	การสอบ ประจำ รายวิชา	การทำ โครงการ วิจัย	การทำ วิทยานิพนธ์
การทำรายงาน	68.5045	-	-9.053 (0.000)*	-1.027 (0.304)	-11.393 (0.000)*
การสอบประจำรายวิชา	62.2727	-	-	-8.546 (0.000)*	-12.721 (0.000)*
การทำโครงการวิจัย	69.7727	-	-	-	-11.816 (0.000)*
การทำวิทยานิพนธ์	86.1409	-	-	-	-

* $p < 0.00$

จากตารางที่ 4.18 เมื่อพิจารณาการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของวิลคอกซันพบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ยกเว้นวัตถุประสงค์การใช้แหล่งสารสนเทศในการทำรายงานกับการทำโครงการวิจัยมีการใช้แหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศ จำแนกตาม วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ นำเสนอตามการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันจะมีการใช้เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการใช้เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศของนักศึกษา ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อได้ผลตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม
วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้ เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศ	N	Mean	Mean Ranks	Friedman Test	df	Sig
				77.460	3	0.000*
การทำรายงาน	220	81.1591	2.92			
การสอบประจำรายวิชา	220	72.2409	1.95			
การทำโครงการวิจัย	220	77.5455	2.37			
การทำวิทยานิพนธ์	220	82.1409	2.76			

* $p < 0.00$

จากตารางที่ 4.19 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยคันสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศพบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 จากนั้นนำมาทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของวิลคอกชัน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้เครื่องมือช่วยคันसारสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้ เครื่องมือช่วยसारสนเทศ		การทำ รายงาน	การสอบ ประจำ รายวิชา	การทำ โครงการ วิจัย	การทำ วิทยานิพนธ์
	\bar{X}				
การทำรายงาน	81.159	-	-9.298	-4.872	-1.131
	1		(0.000)*	(0.000)*	(0.896)
การสอบประจำรายวิชา	72.240	-	-	-4.184	-7.688
	9			(0.000)*	(0.000)*
การทำโครงการวิจัย	77.545	-	-	-	-5.788
	5				(0.000)*
การทำวิทยานิพนธ์	82.140	-	-	-	-
	9				

* $p < 0.00$

จากตารางที่ 4.20 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของวิลคอกซ์ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยคันसारสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ยกเว้นวัตถุประสงค์การใช้เครื่องมือช่วยคันसारสนเทศในการทำรายงานกับการทำวิทยานิพนธ์มีการใช้เครื่องมือช่วยคันसारสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ จำแนกตาม
วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ นำเสนอตามการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6
การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 นักศึกษาคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันจะมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ
แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษา
ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อได้ผลตามตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ของนักศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์
การใช้สารสนเทศ

วัตถุประสงค์การใช้ สารสนเทศประเภทต่าง ๆ	N	Mean	Mean Ranks	Friedman Test	df	Sig
				45.924	3	0.000*
การทำรายงาน	220	40.9682	2.75			
การสอบประจำรายวิชา	220	38.3955	2.17			
การทำโครงการวิจัย	220	39.3591	2.37			
การทำวิทยานิพนธ์	220	40.6409	2.72			

* $P < 0.00$

จากตารางที่ 4.21 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ
พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 จากนั้น
นำมาทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของวิลคอกชัน ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การใช้การ ใช้สารสนเทศประเภท ต่าง ๆ	\bar{X}	การทำ รายงาน	การสอบ ประจำ รายวิชา	การทำ โครงการวิจัย	การทำ วิทยานิพนธ์
การทำรายงาน	40.9682	-	-6.524 (0.000)*	-3.746 (0.000)*	-381 (0.703)
การสอบประจำรายวิชา	38.3955	-	-	-2.173 (0.030)	-3.875 (0.000)*
การทำโครงการวิจัย	39.3591	-	-	-	-3.301 (0.001)*
การทำวิทยานิพนธ์	40.6409	-	-	-	-

* $p < 0.00$

จากตารางที่ 4.22 เมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของวิลคอกซ์ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 ยกเว้นวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในการทำรายงานกับการทำวิทยานิพนธ์มีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ

การวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ สามารถนำเสนอ ดังตารางที่ 4.23 ดังนี้

ตารางที่ 4.23 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศของนักศึกษา
จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=220)	ร้อยละ (100.0)
ด้านแหล่งสารสนเทศ		
- ควรเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภายใน ม.มหิดล ให้มากขึ้น	38	17.27
- ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งสารสนเทศที่เป็นสายสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ภายใน ม.มหิดล ให้นักศึกษาได้รับทราบมากขึ้น	22	10.00
- ห้องสมุดแต่ละคณะภายใน ม.มหิดล ควรขยายเวลาเปิด-ปิดให้ มากขึ้น	20	9.09
- ห้องสมุดภายใน ม.มหิดล แต่ละคณะควรให้บริการยืม-คืน สารสนเทศระหว่างคณะได้ทุกคณะ	19	8.63
- กฎระเบียบการใช้ห้องสมุดแต่ละคณะภายใน ม.มหิดล มีมาก จนเกินไป	17	7.72
- ห้องสมุดแต่ละคณะควรมีมาตรฐานการบริการที่เหมือนกัน	4	1.82
ด้านเครื่องมือช่วยสารสนเทศ		
- ควรมีการปรับปรุงเครื่องมือช่วยค้นที่เป็นเว็บไซต์ให้สามารถใช้ งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น	122	55.45
- เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภายใน ม.มหิดล ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลต้นฉบับได้	52	23.63
- ควรมีการปรับปรุงคู่มือช่วยค้นสารสนเทศให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น	38	17.27
- สำนักหอสมุด ม.มหิดล ควรจัดทำเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศที่ มีคำอธิบายทั้งภาษาไทยและอังกฤษ	34	15.45

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ปัญหาและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N=220)	ร้อยละ (100.0)
- ควรมีการจัดอบรมการใช้เครื่องมือช่วยค้ำที่เป็นสาย สังกะสีและมนุษยศาสตร์โดยเฉพาะ	25	11.36
ด้านสารสนเทศประเภทต่าง ๆ		
- ควรจัดหาสารสนเทศทางด้านสังกะสีและมนุษยศาสตร์ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้บริการให้มากกว่านี้	82	37.27
- ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสารสนเทศแต่ละประเภทให้เป็นที่ รู้จักมากกว่านี้	66	30.00
- ห้องสมุดคณะสังกะสีและมนุษยศาสตร์ ควรจัดหา วารสารวิชาการทางด้านสังกะสีและมนุษยศาสตร์ไว้บริการให้ มากกว่านี้	52	23.63
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		
- ควรเพิ่มประสิทธิภาพคอมพิวเตอร์ให้สูงขึ้น	84	38.18
- ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการมากขึ้น	67	30.45
- ควรเพิ่มแสงสว่างบริเวณจุดอ่านหนังสือให้มากขึ้น	52	23.63
- ควรเพิ่มที่จอดรถให้กับนักศึกษาให้มากขึ้น	31	14.09

จากตารางที่ 4.23 เมื่อพิจารณาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา โดยพิจารณาเป็นรายด้านจากปัญหา และข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุด 3 อันดับคือ

ด้านแหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรเพิ่มทรัพยากรสารสนเทศด้านสายสังกะสีและมนุษยศาสตร์ ภายใน ม.มหิดลให้มากขึ้น (ร้อยละ 17.27) รองลงมาควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งสารสนเทศที่เป็นสายสังกะสีและ

มนุษยศาสตร์ ภายใน ม.มหิดล ให้นักศึกษาได้รับทราบมากขึ้น (ร้อยละ 10.0) และห้องสมุดแต่ละคณะภายใน ม.มหิดลและควรรขยายเวลาเปิด-ปิดให้มากขึ้น (ร้อยละ 9.09)

ด้านเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีการปรับปรุงเครื่องมือช่วยค้นที่เป็นเว็บไซต์ให้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น (ร้อยละ 55.45) รองลงมาเกี่ยวกับเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ภายใน ม.มหิดล ส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลต้นฉบับได้ (ร้อยละ 23.63) และควรมีการปรับปรุงคู่มือช่วยค้นสารสนเทศให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น (ร้อยละ 17.27)

ด้านสารสนเทศประเภทต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรรจัดหาสารสนเทศทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้บริการให้มากกว่านี้ (ร้อยละ 37.27) รองลงมาควรรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสารสนเทศแต่ละประเภทให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้ (ร้อยละ 30.0) ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ควรรจัดหาวารสารวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ไว้บริการให้มากกว่านี้ (ร้อยละ 23.63)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรรเพิ่มประสิทธิภาพคอมพิวเตอร์ให้สูงขึ้น (ร้อยละ 38.18) รองลงมาควรรเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการมากขึ้น (ร้อยละ 30.45) และควรรเพิ่มแสงสว่างบริเวณจุดอ่านหนังสือให้มากขึ้น (ร้อยละ 23.63)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สามารถสรุป การวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ศึกษาการเปรียบเทียบการใช้ แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ที่มีความ แตกต่างกันตามข้อมูลส่วนบุคคลและตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ตลอดจนศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 333 คน ที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 2 ประจำปี การศึกษา 2547 กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน

เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบ ปลายปิดและปลายเปิด 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการใช้ แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศและการ

ใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทำการพัฒนาเครื่องมือ และทดสอบค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน ร้อยละ และทำการทดสอบสมมุติฐานด้วยสถิติอ้างอิงนอนพาราเมตริก Mann-Whitney U Test และ Friedman Test ทำการทดสอบรายคู่ด้วย Wilcoxon Test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 13 ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลการศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้น

สารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ สรุปผลตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ได้ดังนี้

1) ข้อมูลการใช้แหล่งสารสนเทศ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับวัตถุประสงค์ที่ใช้สูงที่สุดดังนี้

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศบน อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในระดับมาก โดยใช้เว็บไซต์ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ เว็บไซต์ห้องสมุด คณะ/สถาบันอื่นภายใน ม.มหิดล เว็บไซต์สำนักหอสมุด และเว็บไซต์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

เพื่อการทำรายงาน พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศประเภท สถาบันสูงที่สุดในระดับมาก โดยใช้สถาบันการวิจัยอื่นนอกมหาวิทยาลัยมหิดล และรองลงมาใช้ห้องสมุดของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการทำโครงการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันสูงที่สุดในระดับมาก โดยใช้สถาบันวิจัยอื่นนอกมหาวิทยาลัยมหิดล และรองลงมาใช้ศูนย์สารสนเทศหรือห้องสมุดอื่น นอกมหาวิทยาลัยมหิดล ในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการสอบประจำรายวิชา พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันสูงที่สุดในระดับมาก โดยใช้ศูนย์สารสนเทศหรือห้องสมุดอื่น นอก มหาวิทยาลัยมหิดล และรองลงมาใช้สถาบันวิจัยอื่นนอกมหาวิทยาลัยมหิดล

2) ข้อมูลการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับวัตถุประสงค์ที่ใช้และประเภทของเครื่องมือช่วยค้นสูงที่สุดดังนี้

เพื่อการทำรายงาน พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหา (Search Engine) สูงที่สุดในระดับมากโดยใช้เว็บไซต์ของ Google และรองลงมาค้นจากเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ประเภททรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ E-Journal : List ในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหาโดยใช้เว็บไซต์ของ Google สูงที่สุดในระดับมาก และรองลงมาค้นจากเว็บไซต์สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ประเภทรายละเอียดชื่อวารสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ Journal List-Printed ในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการทำโครงการวิจัย พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหาโดยใช้เว็บไซต์ของ Google สูงที่สุดในระดับมาก และรองลงมาใช้เว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ประเภทการลิงค์ไปแหล่งสารสนเทศอื่นนอก มหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่ Thai Libraries ในระดับปานกลาง

เพื่อการสอบประจำรายวิชา พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นจากโปรแกรมค้นหาโดยใช้เว็บไซต์ของ Google สูงที่สุดในระดับมาก และรองลงมาค้นจากเว็บไซต์ห้องสมุด อื่น ๆ นอก มหาวิทยาลัยมหิดล ในระดับปานกลาง

3) ข้อมูลการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับวัตถุประสงค์ที่ใช้สูงสุดดังนี้

เพื่อการทำรายงาน พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์สูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ รองลงมาใช้วิทยานิพนธ์ และวารสารวิชาการในระดับมาก

เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์สูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ และรองลงมาใช้วิทยานิพนธ์ และวารสารวิชาการในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการสอบประจำรายวิชา พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์สูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ และรองลงมาใช้วารสารวิชาการในระดับมากเช่นกัน

เพื่อการทำโครงการวิจัย พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์สูงสุดในระดับมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ และรองลงมาใช้วารสารวิชาการในระดับมากที่สุดเช่นกัน

1.3.2 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้

1) การเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-2 กับนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาปีที่ 3-5 มีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมในการทำโครงการวิจัยแตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับสายวิทยาศาสตร์มีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมในการทำรายงานและในการทำโครงการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่อายุและผลการสอบภาษาอังกฤษมีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) การเปรียบเทียบการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 22-29 ปี กับนักศึกษาที่มีอายุ 30-45 ปี และนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาปีที่ 1-2 กับนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาปีที่ 3-5 มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยรวม เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์กับสายวิทยาศาสตร์มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยรวม เพื่อการสอบประจำรายวิชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยรวม เพื่อการทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา และการทำโครงการวิจัยไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการสอบภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ต่างกันมีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย อายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี และผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ ดังนี้

อายุ พบว่า การเปรียบเทียบอายุของนักศึกษาระหว่างอายุ 22-29 ปี กับอายุระหว่าง 30-45 มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05

ชั้นปีการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบชั้นปีการศึกษาระหว่างปีที่ 1-2 กับปีที่ 3-5 มีการใช้แหล่งสารสนเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำรายงาน การทำโครงการวิจัย และใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ เพื่อการทำวิทยานิพนธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

สาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรี พบว่า การเปรียบเทียบสาขาวิชาเอกระดับปริญญาตรีด้านสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กับด้านวิทยาศาสตร์ มีการใช้แหล่งสารสนเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการทำรายงาน การทำโครงการวิจัย และใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศเพื่อการทำรายงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05

ผลการสอบเข้าภาษาอังกฤษ พบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับมากกว่า 0.05

1.3.3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ทั้ง 4 ข้อ

1) การใช้แหล่งสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 เมื่อพิจารณาการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของวิลคอกชันพบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 มีเพียงคู่เดียวที่มีวัตถุประสงค์ต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การทำรายงานกับการทำโครงการวิจัย

2) การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 เมื่อพิจารณาการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของวิลคอกชันพบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 มีเพียงคู่เดียวที่มีวัตถุประสงค์ต่างกัน มีการใช้เครื่องมือช่วย

ค้นสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การทำรายงานกับการทำโครงการวิจัย

3) การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 เมื่อพิจารณารายคู่ตามวิธีของวิลคอกซัน พบว่า นักศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.00 มีเพียงคู่เดียวที่มีวัตถุประสงค์ต่างกันมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การทำรายงานกับการทำวิทยานิพนธ์

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1) ด้านการใช้แหล่งสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ เสนอแนะให้เพิ่มแหล่งสารสนเทศด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภายในมหาวิทยาลัยมหิดลให้มากขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งสารสนเทศเหล่านั้นให้นักศึกษาได้รับทราบทั่วถึงกัน

2) ด้านการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับให้มีการปรับปรุงเครื่องมือช่วยค้น ที่เป็นเว็บไซต์ให้สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว ลดขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลต้นฉบับ

3) ด้านการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหาสารสนเทศทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้บริการให้มากขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสารสนเทศแต่ละประเภทให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพคอมพิวเตอร์ และเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการบริการมากขึ้น

2. การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศอันสะท้อนกิจกรรมที่นักศึกษาต้องปฏิบัติในช่วงการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำ

โครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้การใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ เครื่องมือสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ครอบคลุมการใช้แหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ได้สะท้อนกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องปฏิบัติทั้ง 4 กิจกรรม ทำให้การใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และสารสนเทศประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน โดยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็นหลัก คือ บทบาทของอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ และบทบาทของการใช้สารสนเทศกับการทำวิทยานิพนธ์

2.1 บทบาทของอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า ในเชิงลึกในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศอันเป็นความรู้ที่จะสามารถตอบสนองการศึกษาได้หลากหลาย และกว้างขวางยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของไทยที่ผ่านมา เช่น การศึกษาของ สุภาพร เอียบสกุล (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประกอบการเรียน ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแลกเปลี่ยนสารสนเทศจากกลุ่มในการเรียนในระดับมาก และใช้เว็บไซต์ประเภทบริการค้นหาข้อมูลและเว็บทำ (Library resource) ในระดับมาก เช่นเดียวกับการศึกษาของ ลัดดา โกรติ (2544) ทำการศึกษาเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศของคณาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่องานวิชาการมากที่สุด และใช้ Yahoo, Google เป็นเครื่องมือช่วยค้นในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้าของนักศึกษาในฐานะแหล่งสารสนเทศ ในฐานะเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และในฐานะการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1.1 การใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ในการทำรายงาน ทำการสอบประจำรายวิชา และการทำโครงการวิจัย ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาใช้ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนิตา สุขขารมย์ (2547) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตเพื่อกำหนดหัวข้อและจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ 3 วัตถุประสงค์ ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา และการทำโครงการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้ง 3 วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศถือเป็นกิจกรรมการศึกษาที่สำคัญในช่วงการเรียนรู้ก่อนทำวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 กิจกรรม แต่ความรายละเอียดของกิจกรรมจะน้อยกว่าขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ และเหตุผลอีกประการหนึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยทางด้านวิทยาศาสตร์ แหล่งสารสนเทศทางด้านสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มีน้อย จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถเลือกแหล่งสารสนเทศทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้หลากหลายเหมือนกับสายวิทยาศาสตร์

ในภาพโดยรวมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของไทยและต่างประเทศ มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา เช่น การศึกษาของ พจนารถ ทองคำเจริญ (2539) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อประกอบการเรียนในระดับมาก และการศึกษาของ ลัดดา โกรติ (2544) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีการใช้เว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และงานด้านวิชาการในระดับมากเช่นกัน ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศ เช่น การศึกษาของบอนซิริ (Bonzi 2002) และบาร์เรต (Barrett 2005) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตที่มีความหลากหลาย และใช้ห้องสมุดดิจิทัลสูงที่สุด และการศึกษาของ ลิว (Lui 2005) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความต้องการใช้ห้องสมุดดิจิทัลมากกว่าห้องสมุดแบบดั้งเดิม ซึ่งในภาพรวมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานี้ มีส่วนใกล้เคียงกับการศึกษา วิจัยครั้งนี้ในวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการศึกษาของต่างประเทศ แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตถือเป็นแหล่งสำคัญในการค้นหาสารสนเทศ ที่อำนวยความสะดวกสะดวกต่อการใช้สารสนเทศเป็นอย่างมาก รวมถึงความหลากหลายทางด้านสารสนเทศทำให้

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้เข้าถึงและสามารถใช้สารสนเทศได้ตามความต้องการ หากพิจารณาผลการวิจัยของไทยจะพบว่าการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา แหล่งสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในฐานะแหล่งสารสนเทศในระดับมาก ของภาพรวมทุกกิจกรรมการศึกษา เมื่อพิจารณาการใช้สารสนเทศแต่ละวัตถุประสงค์ จะเห็นได้ว่าบางกิจกรรมนักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในระดับปานกลางเท่านั้น

2.1.2 การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศของนักศึกษาในการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ พบว่า นักศึกษามีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศหลายประเภทในการค้นหาสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อดังนี้

การใช้เครื่องมือช่วยค้นของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นประเภทฐานข้อมูลที่ห้องสมุดของสถาบันจัดให้ สูงที่สุดในระดับมากเพื่อการทำรายงาน ใช้ในระดับปานกลางเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ การทำโครงการวิจัย และเพื่อทำการสอบประจำรายวิชา สอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544) พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของพิชชุดา ศรีอนันต์ (2541) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลของห้องสมุด (OPAC) ในการเข้าถึงสารสนเทศในระบบออนไลน์เพื่อการศึกษา ค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปานกลาง ขณะทำงานวิจัยของต่างประเทศ ดังเช่นการศึกษาของบาร์เรต (Barrett 2005) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชามนุษยศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีการเข้าถึงวารสารออนไลน์ ด้วยการใช้เว็บโอแพกเป็นเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศที่ห้องสมุดอุดมศึกษาแต่ละสถาบันจัดทำขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาในการเข้าถึงสารสนเทศได้หลายช่องทาง จึงทำให้การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศมีความสะดวก และสามารถเลือกใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศแต่ละวัตถุประสงค์

การใช้เครื่องมือช่วยค้นจากห้องสมุดอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 4 วัตถุประสงค์ นักศึกษาใช้ในระดับปานกลาง ใช้สูงที่สุดเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ รองลงมาเพื่อการทำโครงการวิจัย การสอบประจำรายวิชาและเพื่อการทำรายงานตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แหล่งสารสนเทศบางแห่งมีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงสารสนเทศ จึงทำให้นักศึกษาต่างสถาบันไม่สะดวกในการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของสุภาพร เอียบสกุล (2546) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร มีการใช้เว็บทำ Library resource บนอินเทอร์เน็ตในระดับมากเพื่อการศึกษา ค้นคว้า

การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศจากโปรแกรมค้นหา เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 4 วัตถุประสงค์ นักศึกษาใช้โปรแกรมค้นหาสารสนเทศจาก Google ในระดับมาก โดยใช้สูงที่สุดเพื่อการทำรายงาน รองลงมาเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ การทำโครงการวิจัย และ เพื่อทำการสอบประจำรายวิชา ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ บาร์เรต (Barrett 2005) พบว่า ส่วนใหญ่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ใช้เว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตประเภทโปรแกรมค้นหา (search engines) และใช้เว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงเครือข่ายในการเข้าถึงสารสนเทศ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ดนัยศักดิ์ โกวิทวิบูล (2543) และลัดดา โกรติ (2544) พบว่า นักศึกษาใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศในระดับมาก โดยใช้ Yahoo, Google สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเว็บไซต์ทั้ง 2 นี้ เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการเครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตที่ให้ความรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตได้ทั้งภายในและต่างประเทศโดยมีเสียค่าบริการ

2.1.3 การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า ทั้ง 4 วัตถุประสงค์ นักศึกษาใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง โดยใช้สูงที่สุดเพื่อการทำโครงการวิจัย รองลงมาเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ การทำรายงานและเพื่อทำการสอบประจำรายวิชา ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร เอียบสกุล (2544) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีสภาพการใช้

สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต เพื่อการศึกษา ค้นคว้า ในระดับปานกลาง แตกต่างจากการศึกษาของต่างประเทศ พบว่า การศึกษาของ ลิว (Lui 2005) และ เนสเซอร์ (Nasser 2004) ส่วนใหญ่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความต้องการสารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าสารสนเทศจากห้องสมุดดั้งเดิม เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฐานข้อมูลที่แหล่งสารสนเทศบอกรับเป็นสมาชิกจะจำกัดสิทธิในการเข้าใช้ทำให้นักศึกษาไม่สามารถค้นหาสารสนเทศได้ทุกฐานข้อมูล ส่วนฐานข้อมูลออนไลน์ประเภทไม่เสียค่าบริการ นักศึกษาสามารถค้นหาสารสนเทศได้หลากหลายนั้น อาจจะได้สารสนเทศที่ตรงตามวัตถุประสงค์เพียงบางส่วนเท่านั้น จึงทำให้นักศึกษามีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง แต่ในขณะเดียวกันนักศึกษายังนิยมใช้อินเทอร์เน็ตมาโดยลำดับ และมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อต้องการค้นหาสารสนเทศมากขึ้น จะเห็นได้จากการศึกษาของ สุภาพร เอียบสกุล (2546) พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาระดับปริญญาโทคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้เนื้อหาของสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ในระดับมาก และคาดว่าในอนาคตจะใช้ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เป็นสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตในระดับมาก เช่นกัน

แม้ว่าโดยภาพรวมนักศึกษามีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง แต่หากพิจารณาประเภทของสารสนเทศ พบว่า ในระดับปานกลางนี้นักศึกษาใช้วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์สูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของอำไพ ศิริธัญพงศ์ (2546) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ จากฐานข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงและ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสารสนเทศที่นักศึกษาค้นหาได้จากฐานข้อมูลส่วนใหญ่เป็นสารสนเทศทางด้านการวิจัยที่นักศึกษามีความต้องการใช้และนำมารวบรวมเป็นวรรณกรรมและอ้างอิงในงานวิจัยของตนเองได้ จึงทำให้นักศึกษามีการใช้ฐานข้อมูลดังกล่าวสูงที่สุด

สรุปบทบาทของอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อินเทอร์เน็ตให้คุณประโยชน์ต่อการศึกษาในฐานะเป็นแหล่งสารสนเทศ เครื่องมือช่วยค้นในการค้นหาสารสนเทศที่มีความหลากหลายไม่จำกัดเวลา และสถานที่ในการเข้าถึงสารสนเทศ รวมทั้ง

สารสนเทศที่ค้นหาได้ยังมีความทันสมัย สะดวก ต่อการใช้สารสนเทศของนักศึกษาได้ในทุกกิจกรรมการศึกษา

2.2 บทบาทของการใช้สารสนเทศกับการทำวิทยานิพนธ์

การทำวิทยานิพนธ์ถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในทุกกิจกรรมการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกคนต้องทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด จึงจะสำเร็จการศึกษา การใช้สารสนเทศเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้ให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษาต้องรู้จักแสวงหาเก็บรวบรวม และวิเคราะห์สารสนเทศให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จากผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้พบว่า การทำวิทยานิพนธ์เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งในจำนวน 4 ข้อ ของการใช้สารสนเทศที่นักศึกษามีการใช้สารสนเทศมากกว่าวัตถุประสงค์ข้ออื่น ๆ ซึ่งนักศึกษามีการแสวงหาสารสนเทศ จากการใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย และมีการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

2.2.1 การใช้แหล่งสารสนเทศในการทำวิทยานิพนธ์ สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศประเภทห้องสมุด ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดทั้งภายในและนอกมหาวิทยาลัยและสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของธนิศา สุขขารมย์ (2547) พบว่า นักศึกษาใช้สำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษา ศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันในสถานศึกษาของนักศึกษาอยู่ นักศึกษามีความคุ้นเคย มีความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับการใช้บริการของแหล่งที่เป็นสถาบันเหล่านั้น โดยเฉพาะสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันที่นักศึกษากำลังศึกษา นักศึกษาจะมีความคุ้นเคยสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศได้เป็นอย่างดี ส่วนแหล่งอื่น ๆ ที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศทางด้านสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ระเบียบข้อบังคับการใช้บริการส่วนใหญ่มีมาตรฐานการใช้บริการที่ใกล้เคียงกัน

การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคล ผลการวิจัย พบว่านักศึกษานักศึกษาใช้แหล่งที่เป็นบุคคลได้แก่ ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ กิ่งทอง ศิริมงคล (2531) และธนิศา สุขขารมย์ (2547) พบว่า ในช่วงทำปริญญาวิทยานิพนธ์นักศึกษาไปขอ

ความรู้ คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการควบคุมปริมาณนิพนธ์ในระดับมาก และการศึกษาของ ชูพระแมนยั้น (Subrahmanyam 1983) พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาระดับปริญญาเอกที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นแหล่งบุคคล ได้แก่ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนนักศึกษา ร่วมสถาบัน เพื่อขอคำแนะนำ ปรึกษาหารือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งบุคคลเหล่านี้ เป็นแหล่งที่ให้ความรู้ คำแนะนำที่ตรงประเด็น สามารถชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการทำวิทยานิพนธ์จนกว่าจะสำเร็จการศึกษา

การใช้แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้เว็บไซต์ทุกประเภทในระดับมากโดยใช้ เว็บไซต์ห้องสมุดอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล และใช้เว็บไซต์สถานศึกษาของไทยสูงที่สุด สอดคล้องกับ เนสเซอร์ (Nasser 2004) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ร้อยละ 61.1 มีความต้องใช้สารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เนื่องจากการทำวิทยานิพนธ์ ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศใหม่และมีความทันสมัย มีการติดตามความเคลื่อนไหวสารสนเทศในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ จะเห็นได้จากการพัฒนาการของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ขณะนี้แหล่งสารสนเทศหลายแห่งได้นำเทคโนโลยีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการจัดเก็บ การค้นหา ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ให้ได้รับการเผยแพร่ รวมทั้งมีการบอกรับการเป็นสมาชิกฐานข้อมูลต่าง ๆ มากขึ้น และแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ยังมีความตกลงร่วมกันใช้สารสนเทศในลักษณะเครือข่าย เพื่อให้ได้ประโยชน์จากการใช้สารสนเทศให้เกิดประสิทธิผลคุ้มค่ามากที่สุด ขณะเดียวกันการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ให้เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีความสะดวก ทันสมัย มีปริมาณมากพอต่อการใช้สารสนเทศในแต่ละวัตถุประสงค์

2.2.2 การใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ สามารถนำมาอภิปรายได้ 2 ประเด็นดังนี้

1) การใช้สารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ในระดับปานกลาง โดยใช้ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ สูงที่สุด รองลงมาใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ มีส่วนใกล้เคียงกับการวิจัยของต่างประเทศ เช่น การศึกษาของ ลิว (Lui 2005) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 84.2 และการศึกษาของ บาร์เรต (2005) พบว่า นักศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษาใช้วารสอนออนไลน์มากที่สุด และผลการศึกษาของ เนสเซอร์ (Nasser 2004) พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาครึ่งหนึ่งมีความต้องการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาในต่างประเทศมีความคุ้นเคยกับภาษาของสารสนเทศที่ทำการเผยแพร่บนฐานข้อมูลออนไลน์ต่าง ๆ แต่ขณะที่การศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ฐานข้อมูลเป็นภาษาต่างประเทศ ทำให้ผู้ใช้ที่มีข้อจำกัดด้านภาษาต่างประเทศ มีความลำบากยากต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาของสารสนเทศที่ค้นหามาได้ ขณะเดียวกัน แหล่งสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลจะมีราคาสูง และมีค่าบริการในการเข้าถึงสารสนเทศต้นฉบับ

2) การใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์

ผลการวิจัยโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของนางลักษณีย์ ทองศาสตร์ (2545) พิษขุดา ศรีอนันต์ (2541) และอรุณี ทรงพัฒนา (2537) พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อสิ่งพิมพ์เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สะดวกต่อการใช้ เข้าใจง่าย ส่วนใหญ่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย ทำให้นักศึกษาสามารถใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายข้อ พบว่า นักศึกษาใช้ หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสารวิชาการ และรายงานการวิจัย ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ กิ่งทอง ศิริมงคล (2531) ธนิตา สุขขารมย์ (2547) พิษขุดา ศรีอนันต์ (2541) วาสนา อภิญาวงศ์ (2534) และ อรุณี ทรงพัฒนา (2537) พบว่า นักศึกษาใช้ หนังสือภาษาไทย วิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง สารระสังเขปและบทคัดย่อในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของไลอะ (Lya 1996) พบว่า ประเภทสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาการศึกษานำใช้ในการอ้างอิงในระดับมาก ได้แก่ ตำราวิชาการเพื่อการเขียนวิทยานิพนธ์มากกว่าวัสดุสารสนเทศประเภทอื่นๆ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของซุบระแมนยัน (Subrahmanyam 1983) พบว่า นักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ใช้วิทยานิพนธ์ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความนิยมที่จะศึกษาค้นคว้าจากสารสนเทศที่เป็นสิ่งพิมพ์มากกว่าสารสนเทศประเภทอื่น ๆ เนื่องจากเกิดความเคยชิน สะดวก อ่านเข้าใจง่าย

สำหรับประเด็นการใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหากเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาใช้สื่อสิ่งพิมพ์สูงกว่าการใช้สารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับการศึกษาของ พิษขุดา ศรีอนันต์ (2541) พบว่า นักศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่นักศึกษาสามารถหยิบจับได้ตลอดเวลา เกิดความคุ้นเคย และผู้ใช้ยังมีความมั่นใจกับความคงอยู่ของสื่อสิ่งพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการพัฒนาจากสิ่งพิมพ์เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากการศึกษาของเนสเซอร์ (Nasser 2004) ได้ศึกษาความต้องการสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในซาดูดิอาระเบีย พบว่า นักศึกษามากกว่าครึ่งมีความต้องการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นหากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บ การค้นหาสารสนเทศ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสมบูรณ์ในลักษณะออนไลน์ ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับคือ การใช้สารสนเทศเพื่อการทำวิทยานิพนธ์จะมีสารสนเทศในปริมาณพอเพียง สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

3.1.1 **ด้านการใช้แหล่งสารสนเทศ** จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตเพื่อการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมาก จึงควรมีการเพิ่มแหล่งสารสนเทศทางด้านสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ทั้งที่เป็นสารสนเทศภายในประเทศ และต่างประเทศให้มากขึ้น อีกทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศให้แก่นักศึกษาได้ทราบอย่างทั่วถึง เพื่อที่นักศึกษาจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3.1.2 **ด้านของการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ** จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาใช้เครื่องมือช่วยค้นอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และทำวิทยานิพนธ์ในภาพรวมในระดับปานกลาง หากพิจารณารายชื่อ พบว่า ใช้โปรแกรมค้นหา (search engine) เช่น Google Yahoo อยู่ในระดับมาก เพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารรายงาน การเตรียมการสอบประจำรายวิชา

การทำโครงการศึกษาวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ จึงควรมีการปรับปรุง และพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศของห้องสมุดต่าง ๆ ให้ทันสมัย สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เช่นเดียวกับเครื่องมือช่วยค้นประเภทโปรแกรมค้นหา

3.1.3 ด้านการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักศึกษามีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ในระดับมาก ได้แก่ การใช้สารสนเทศในการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนการใช้สารสนเทศเพื่อการทำรายงาน เพื่อการเตรียมการสอบประจำรายวิชา และการทำโครงการศึกษาวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรที่จะจัดหาสารสนเทศทางด้าน สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ เพิ่มจำนวนมากขึ้น และดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษาทราบโดยทั่วกัน เพื่อความสะดวก และใช้สารสนเทศได้หลากหลายยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ การทำรายงาน การสอบประจำรายวิชา การทำโครงการวิจัย และการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษา มีความแตกต่างกันในการใช้แหล่งสารสนเทศ การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศประเภทต่าง ๆ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการใช้สารสนเทศในเชิงลึก ของแต่ละวัตถุประสงค์ตามกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษา แต่ละระดับชั้นการศึกษา เช่น ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการใช้สารสนเทศ และสามารถตอบสนองได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้อย่างแท้จริง

3.2.2 ข้อจำกัดด้านกลุ่มประชากร พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านกลุ่มประชากรที่ใช้เป็นตัวแทนนักศึกษาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพียงมหาวิทยาลัยแห่งเดียว และมีกลุ่มตัวอย่าง จำกัด ผู้วิจัยจึงเลือกใช้สถิติที่มีความเหมาะสม และไม่มีเงื่อนไขมากนัก ดังนั้น จึงเลือกใช้สถิตินอนพาราเมตริก เพื่อเปรียบเทียบทดสอบสมมติฐาน ซึ่งมีข้อดีในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องข้อตกลงเบื้องต้นและมีประสิทธิภาพในการวัดสูง จึงขอเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมี การศึกษาการใช้สารสนเทศกับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากพอ หลายสถาบันและสามารถเป็น ตัวแทนของประชากรได้จริง

3.2.3 ควรมีการศึกษาการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยแยกตามวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศในประเด็นการใช้ แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต การใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้ สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้สะท้อนการใช้สารสนเทศที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมทุก วัตถุประสงค์

3.2.4 เนื่องการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้สารสนเทศทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีนักศึกษาจำนวนน้อยเมื่อเทียบสัดส่วนกับนักศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาถึงการใช้สารสนเทศแต่ละกิจกรรมการศึกษาของนักศึกษาทางด้าน วิทยาศาสตร์ ว่ามีการใช้สารสนเทศแต่ละกิจกรรมในช่วงที่ศึกษานั้นเป็นอย่างไรและมีการเข้าถึง สารสนเทศอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กึ่งทอง ศิริมงคล (2531) "พฤติกรรมกรรมการค้นหาและการใช้ข้อเสนอแนะในการเขียนวิทยานิพนธ์
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น" วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จันทร์เพ็ญ สิงหนุต (2544) "พฤติกรรมกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เจลิยว พันธุ์สีดา และคณะ (2538) "สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า" ใน เอกสารประกอบการ
เรียนวิชาสารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า บทที่ 1 หน้าที่ 10 กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ฐานี สีเจลิยว (2544) "สภาพและการใช้สารสนเทศทางการศึกษาจากอินเทอร์เน็ตของ
อาจารย์ นิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ"
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- दनัยศักดิ์ โกวิทวิบูล (2543) "ความต้องการและลักษณะการใช้สารนิเทศของนักศึกษาใน
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง" วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทิพวรรณ หอมพลู และคนอื่น ๆ (2542) เทคนิคการค้นหาข้อมูล การเขียนรายงานและการใช้
ห้องสมุด กรุงเทพมหานคร ฟิสิกส์เซ็นเตอร์
- ธณิศา สุขขารมย์ (2547) "การใช้สารสนเทศในการกำหนดหัวข้อและจัดทำเค้าโครง
วิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ"
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ธิดาพร นามสุข (2534) "ความรู้ในการเข้าใจและในการเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต" วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- นพลักษณ์ ทองศาสตรา (2545) การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาโท
มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ รายงานวิจัย
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ออนไลน์) ค้นคืนเมื่อ วันที่ 10
พฤษภาคม 2549 จาก <http://www.ru.ac.th>
- นนทา วิชาวุฒิสักดิ์ (2536) สารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
ศิลปาบรรณาคาร
- น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547) ห้องสมุดยุคใหม่กับไอที กรุงเทพมหานคร ดี แอล เอส
- เนาวรัตน์ ปัญญางาม (2543) "การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่มีต่อการสืบค้น
สารสนเทศแบบออนไลน์ของหอสมุดแห่งชาติ" วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญเรือง เนียมหอม และวิชญะ นาครักษ์ (2546) "ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการค้นคืนสารสนเทศ"
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการจัดการสารสนเทศ* หน้าที่ 5 หน้า 152-187
นนทบุรีสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประภาวดี สืบสนธิ์ และนฤมล รักษาสุข (2546) "ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ"
ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการจัดการสารสนเทศ* หน้าที่ 7 หน้า 41-63 นนทบุรี
สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประภาศรี ศรีโน (2543) "การใช้อินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาเพื่อการค้นคว้า" วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ . (2545) บทความการวิจัยเรื่อง อินเทอร์เน็ตกับการศึกษาตลอดชีวิต
เพื่อปวงชน (ออนไลน์) ค้นคืนเมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม 2549 จาก
http://edu.swu.ac.th/ae/websnong/web01/internet_le.htm

- พจนารถ ทองคำเจริญ (2539) "สภาพความต้องการและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย" วิทยานิพนธ์
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (โสตทัศนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พวา พันธุ์เมฆา (2539) สารนิเทศกับการศึกษาค้นคว้า พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
- _____ (2545) "การออกแบบการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
 การวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์* หน่วยที่ 3 หน้าที่ 173-201 นนทบุรี สาขา
 วิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิชชุดา ศรีอนันต์ (2541) "การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการทำวิทยานิพนธ์ของ
 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
 สารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2543) รายงานการวิจัยเรื่อง *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับ
 บัณฑิตศึกษา* (ออนไลน์) ค้นคืนเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2549 จาก
<http://www.ramacme.org>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักบัณฑิตศึกษา (2546) *คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์*
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546 นนทบุรี
- มาลี ล้ำสกุล (2545) "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ" ใน *ประมวล
 สาระชุดวิชาการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ* หน่วยที่ 1 หน้า 1-26 นนทบุรี
 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา
- ยีน ภูววรรณ (2546) "ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศ" ใน *ประมวล
 สาระชุดสัมมนาการจัดการสารสนเทศ* หน่วยที่ 1 หน้า 1-11 นนทบุรี
 สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2548) "บทบาทของของอาจารย์ในยุค IT" สรุปคำบรรยาย (ออนไลน์) ค้นคืน
 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 จาก <http://www.stou.ac.th/News/it.PDF>

- เววดี คงสุภาพกุล (2539) "การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร"
 วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลัดดา โกรดิ (2544) รายงานการวิจัยสถาบันเรื่อง "การใช้ Internet ในการเข้าถึงแหล่ง
 สารสนเทศของคณาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี"
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ออนไลน์) ค้นคืนเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2549
 จาก http://library.sut.ac.th/narinet_objects/dc975_fulltext.pdf
- วาสนา อภิญาวงศ์ (2534) "การใช้วิทยานิพนธ์ในห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย"
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล (2545) "ผู้ใช้สารสนเทศ" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศศาสตร์
 เบื้องต้น หน่วยที่ 9 หน้า 121-148 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2546) "การจัดการสารสนเทศ" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ
 สารสนเทศ* หน่วยที่ 1 หน้า 1-33 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2546) "ทฤษฎีพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ"
 ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ* หน่วยที่ 2 หน้า 31-62
 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมเล็ก ลีลาประทักษ์ (2540) "สภาพปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัย
 ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง". วิทยานิพนธ์ศึกษา
 ศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาต่อเนื่อง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุชาดา กิระนันท์ (2541) *เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ*
 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภศรี กาหยี (2545) "การค้นคืนสารสนเทศ" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสารสนเทศศาสตร์
 เบื้องต้น* หน่วยที่ 10 หน้า 155-190 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- สุภาพร เอียบสกุล (2546) “การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุรภี ปิตะเสน, เรือเอกหญิง (2534) “ความต้องการและการใช้สารนิเทศของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อมรรัตน์ เชาวลิต (2541) “ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตต่อระบบการจัดบริการสารนิเทศของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกริก” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อรพิน จิรวัดมนศิริ (2541) “การใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรุณี ทรงพัฒนา (2537) “การใช้หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อารีย์ ชื่นวัฒนา (2545) “ผู้ใช้ระบบค้นคืนสารสนเทศ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ* หน่วยที่ 6-12 หน้า 117-119 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อำนาจ เลิศขยันดี (2539) *สถิติอนนพารามาตริก* กรุงเทพมหานคร ศิลปสนองการพิมพ์
- อำไพ ศิริธัญพงศ์ (2546) รายงานการวิจัยเรื่อง “ความต้องการใช้สารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง” มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อุทัย ทุตริยะโพธิ (2545) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารนิเทศ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ* หน่วยที่ 1 หน้า 1-8 นนทบุรี สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- American Library Association. (1983). *The ALA Glossary of Library and Information Science*. Chicago : American Library Association.
- Barrett , Andy. (2005). "The Information-Seeking Habits of Graduate Student Researchers in the Humanities" *The Journal of Academic Librarianship*, 31, 4, (March) : 324-331.
- Bonzi, Susan. (2002). "The Use of Anaphoric Resolution for Document Description in Information Retrieval" *School of Information Studies Syracuse University Science Direct* (May) : 429-441.
- Bouazza, Abdelmajid. (1989). "Information User Studies." In *Encyclopedia of Library and Information Science*. Vol. 44 : 144-164.
- Brittain, J.M. (1970). *Information and Its Users*. New York: Wiley Interscience.
- Chang, Chan-Ju. (1989). *Information Uses : Relating Information Needs to Information Uses in Specific Contexts*. ERIC 1992-6/97.
- Chen, Chin-Chih, and Peter Herson. (1982). *Information Seeking : Assessing and Anticipating User Needs*. New York : Neal-Schuman.
- Erdelez, Sanda. (1996). "Information encountering : An Exploration Beyond Information Seeking" (acquisition of information) *Dissertation Abstracts International* 57 (December): 2246-A.
- Ford, Geoffrey. (1973). "Progress in Documentation: Research in User Behavior in University libraries." *Journal of Documentation* 29 (March): 85-106.
- Gosling, Mary and Hopgood, Elizabeth. (1999). *Learn About Information*. 2nd ed. Canberra : Book Promotion & Service.
- Harter, Stepher P. (1986). *Online Information Retriever*. New York: Academic Press. Jackson.
- Jette Hyldegaard and Piet. (2004). "My E-journal-exploring the Usefulness of Personalized Access to Scholarly Articles and Services." *Information Research*, Vol.9 No.3, April, (abstract).

- Lya, Ja. (1996). "A Citation Study of Education Dissertations at the University of Maidugur Nigeria" *African Journal of Library (CD-ROM)* 6(2): 129-132
Available : LISA (1992-2000) : ACC. No.52603.
- Lui, Ziming. (2005). "Print vs. Electronic Resources : A Study of Uses Perceptions, Preferences, and Use" *Digital Dissertations* 42, 2 (March) : 583-592.
- MacMullin, S.E., and Taylor. (1984). Problem Dimensions and Information Traits. *The Information Society*, 3(1) , 91-111.
- Nasser, Yasir Al-Saleh. (2004). "Graduate Students' Information Needs from Electronic Information Resources in Saudi Arabia" *Electronic Theses and Dissertation School of Information Studies Florida State University (ProQuest Digital Dissertations)* (April): 315-320.
- Paisley, William J. (1968). "Information Needs and Uses." In *Annual Review of Information Science and Technology*, Vol 3, ed. C.A. Cuadra, 1-30. Chicago: Encyclopaedia Britannica.
- Saracevic, T., and J.B. Wood. (1981). *Consolidation of Information: A Handbook on Evaluation, Restructuring and Repackaging of Scientific and Technical Information*. Paris: UNESCO.
- Simon, Charlotte E. (1995). "Information Retrieval Techniques : The Difference in Cognitive Strategies and Search Behaviors Among Graduate Students in an Academic Library." *Dissertation Abstracts International*. 56 (November) : 1567-A.
- Subrahmanyam, T. (1983). A Study of Information Seeking Behavior of Doctoral Candidates in Social Science" *Herald of Library Science*. 2(3-4) (July-October): 200-204.
- Summer, Edward G; J. Matheson, and R. Conry. (1983). "The Effect of Professional Seeking Behavior on the Use of Information Sources by eEducators" *Journal of the American Society for Information Science* 34 (January): 75-85.

- Taylor, Robert. (1991). "Information Use Environment." *In Progress Communication Sciences. B.Dervin and M.J. Voigt* (eds.) 10,2 (November) : 217-251.
- Turner, Marsha Kay. (1992). "A Study Regarding Information-Seeking Behavior, Evaluation of Information Including Perceptions of Information Attributes, and Associated Correlates Pertaining to Information usage." *Dissertation Abstracts International* 53 (September): 652-A.
- Wilson, Louis Round and Tauber, Maurice F. (1966). *The University Library: The Organization, Administration, and Functions of Academic Libraries*. 2d ed. New York: Columbia University Press.
- Wilson, T.D. (1981). "On User Studies and Information Needs." *The Journal of Documentation* 37 (March): 3-15.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an Introductory Analysis*. New York : Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามฉบับร่าง

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างไปให้พิจารณาความตรง
เชิงเนื้อหา ในระหว่างวันที่ 1-30 มกราคม 2548 ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ ศรีสรรหิรัญ
2. อาจารย์ ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์
3. อาจารย์กฤติกา จิวลักษณ์
4. นางสาวลักขณา บำรุงชูเกียรติ
5. นางสาวอุไรวรรณ วิพุทธิกุล

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
ระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาโท
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศตาม
วัตถุประสงค์ของนักศึกษาในระดับปริญญาโท โดยข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของท่าน
ในครั้งนี้จะนำไปประกอบการศึกษาเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ของ น.ส.นวพร ไชยทองศรี นักศึกษา
ระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ข้อมูลที่ได้จากท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและขอขอบพระคุณ
ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

(นางสาวนวพร ไชยทองศรี)

นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาศิลปศาสตร์

แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ประเด็นสำคัญแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ

เลขที่
แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง และเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. อายุ.....ปี (โปรดระบุอายุเป็นจำนวนเต็มปี)

2. ท่านกำลังศึกษาปริญญาโทในชั้นปีใดต่อไปนี้?

ชั้นปีที่ 1

ชั้นปีที่ 2

ชั้นปีที่ 3

ชั้นปีที่ 4

ชั้นปีที่ 5

3. ท่านจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาเอกใด?

(โปรดระบุ).....

4. ในการสอบเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทท่านสอบภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

ภาษาอังกฤษของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลหรือไม่?

1. ผ่าน 2. ไม่ผ่าน

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์ของนักศึกษาต่อไปนี้

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างกับระดับการใช้สารสนเทศตามวัตถุประสงค์ของท่านในประเด็นต่อไปนี้ ก) แหล่งสารสนเทศ ข) เครื่องมือช่วยค้นหาสารสนเทศ ค) ประเภทของสารสนเทศ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ มากที่สุด=5, มาก=4, ปานกลาง=3, น้อย=2, น้อยที่สุด=1

ก) แหล่งสารสนเทศ

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. แหล่งสารสนเทศ(ไม่รวมเว็บไซต์)																				
(1) ห้องสมุดคณะสังคมศาสตร์ ม.มหิดล																				
(2) สำนักหอสมุด ม.มหิดล																				
(3) ห้องสมุดคณะอื่นภายใน ม.มหิดล																				
(4) ศูนย์สารสนเทศ/ห้องสมุดอื่นนอก ม.มหิดล (เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี)																				
(5) สถาบันวิจัย (เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRI)																				

ก. แหล่งสารสนเทศ (ต่อ)

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(6) พิพิธภัณฑสถาน (เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ)																				
(7) อาจารย์																				
(8) ผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ																				
(9) เพื่อน																				
(10) ญาติ																				
(11) หนังสือพิมพ์																				
(12) อื่น ๆ โปรดระบุ.....																				
2. แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต																				
2.1 เว็บไซต์ ภายใน ม.มหิดล เช่น																				
(1) เว็บไซต์ห้องสมุดคณะสังคมฯ www.sh.mahidol.ac.th																				
(2) เว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล www.li.mahidol.ac.th																				
(3) เว็บไซต์ห้องสมุดคณะ/สถาบันอื่นภายใน ม.มหิดล โปรดระบุชื่อเว็บ.....																				

ก. แหล่งสารสนเทศ (ต่อ)

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.2 เว็บไซต์นอก ม.มหิดล ทั้งของไทยและต่างประเทศ ดังนี้ (1) เว็บไซต์สถาบันการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน 1.1 ของไทย เช่น www.cu.ac.th , www.spu.ac.th 1.2 ของต่างประเทศ เช่น www.nyu.edu (2) เว็บไซต์ประเภทหน่วยงานราชการ (ยกเว้นเว็บไซต์สถาบันศึกษา) 2.1 ของไทย เช่น www.thaigov.go.th 2.2 ของต่างประเทศ เช่น www.whitehouse.gov (3) เว็บไซต์ประเภทสื่อมวลชนทั้งรัฐและเอกชน 3.1 ของไทย เช่น www.mcot.net.th 3.2 ของต่างประเทศ เช่น www.cnn.com (4) สถาบันวิจัย 4.1 ของไทย เช่น www.tdri.or.th 4.2 ของต่างประเทศ																				

ข) เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. ค้นจากเว็บไซต์สำนักหอสมุด ม.มหิดล (www.li.mahidol.ac.th) จากเมนูต่อไปนี้ (1.) Electronic Resources - E- Journals : List - E-Book : list - Databases : list - CD – Rom List (2) New Resources - Books : List - Thai Journals : List - CDs List (3) Journal List - Printed (4) Library Catalog - MULINET Library Catalog - Siriraj Library Catalog																				

ข) เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ (ต่อ)

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
(5) University Knowledge Center																				
- Union Catalog																				
- Digital Collection																				
- Reference Databases																				
(6) HELLIS Thailand																				
- WHO Publication																				
(7) Library Services																				
(8) Link :																				
- Thai Libraries																				
- Foreign Libraries																				
- Interesting Websites																				
(9) THAINATIS Medical Associated Center																				

ข) เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ (ต่อ)

รายการ	วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ																			
	1. การทำรายงาน					2. การสอบประจำรายวิชา					3. โครงการวิจัย (Baby thesis)					4. การทำวิทยานิพนธ์				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2. ค้นจากห้องสมุดอื่น ๆ เช่น Kulinet, Culinet, Spulinet เป็นต้น																				
3. ค้นจาก Search Engines ต่าง ๆ เช่น (1) Alta Vista (2) Google (3) Lycos (4) Siamguru (5) Yahoo (6) Dogpile (7) Mamma																				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ

โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของท่านทั้ง 4 ด้าน
ต่อไปนี้

1) ด้านแหล่งสารสนเทศ

.....
.....
.....
.....

2) ด้านเครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ

.....
.....
.....
.....

3) ด้านประเภทของสารสนเทศ

.....
.....
.....
.....

4) ด้านอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนภาพร ไชยทองศรี
วัน เดือน ปีเกิด	6 กุมภาพันธ์ 2510
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต(การจัดการทั่วไป แขนงบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2538
สถานที่ทำงาน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่ง	นักวิชาการเงินและบัญชี